

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Reménytelen helyzet.
- Sulyos védak egy radnai ügyvéd ellen.
- Szintársulatok a vesztőhelyért.
- Az aradi gyermeknapok.
- Mikor épül az indóház?
- A szabadkai gyilkosság.
- Az asperni csata századik évfordulója.

A gyermeknap.

Arad, május 21

Holnap ismét láthatólag is akcióba lép az aradi társadalom az elhagyott gyermekekért. Urhölgyek s finom ruhás kisasszonyok buzgólkodnak, hogy néhány száz koronát összeszedjenek a rongyos ruhájú apróságoknak. A társadalom tehát megmozdult a gyermekek védelme érdekében. A magyar társadalom akkor lépett be igazán a kultur-közösségekbe, mikor a gyermek-védelem nagy gondolata apostoli erőre serkentett legjobbjai közül néhányat, akik alig egy pár esztendő alatt az altruizmus legszebb megnyilatkozásaira birhatták a magyar társadalmat.

Hiszen beszéltek minálunk ez előtt is a jövő nemzedékről. Tudták azt azelőtt is, hogy a jövő nemzedék szeretetet, istápolást követelhet a most élőtől. Csakhogy a jövő nemzedéket rendszerint azokban láttuk, akik már szintén csatasorba álltak. A messze eltekintő remények nem vették észre a gyermeket.

Mindama erő, amely beteges elfajzásoktól mentheti meg a nemzetet, legromlatlanabbul a gyermekben van. Ezt az erőt kell frissen tartani. És ami a társadalmat a jóban emelkedetté teheti: a büntől való szeplőtlenység, az ártatlanság, a jószág és az irgalom szintén a gyermek lelkében van. Ezt kell eredendő tisztaságában megtartani a társadalomnak. Mert akik — noha frissebb erővel — csatasorba állnak az öregekkel, azok már kialakult erényeket és kialakult bűnöket visznek az élet küzdelmeibe. Ez a nemzedék, hiába mondjuk ujnak, a régi nemzedék életét folytatja. Az igazi megújulás a gyermektől várható.

Az ókori nemzetek ünnepnek tisztelték a harcban kiküzdött diadalokat. Az ókori nemzetek a mult dicsőségeit ünnepelték. Mi megünnepeljük a jövőt, annak a társadalomnak a dicsőségét, amelyben nem lesz annyi elbukott, önmagával meghasonlott, fiatalságában korán megvéhéd, mint manapság; amikor nem lesz annyi magáról megfeledkező, tévedésekbe hanyatló, öntudatlanul tántorgó, mint manapság. Amikor az alkohol nem lesz már az a rettenetes moloch, az áldozatokban telhetetlen, mint most, amikor kevesebbek lesznek a lelkükben elcsenevészett egzisztenciák és helyt áll majd magáért az is, aki magárahagyott gyermekkort élt, mert vigyáztak emberi értékére, mikor még

nem volt ember egészen és megtanították megbecsülni ezt az értéket, mikor egyéb értékeket nem ismert még.

Szombaton és vasárnap lesz nálunk ez a nagy ünnep. A gyermeknap. Egész Arad ünnepli meg a védelem gondolatát, amely szebb és emberibb, mint a megmentés gondolata.

És ami még nemesebbé teszi ezt az akciót, az semmi más, mint az, hogy nem a nyers erő harcosai kezdi a gyermekért való szent küzdelmet, hanem azok, akik jószágukban, tisztaságukban közelebb állnak a gyermekek romlatlan világához. A gyermeknap dicsősége az asszonyoké. A magyar asszonyoké, akik csak az igazi jóért lelkesednek.

Melléjük áll az egész társadalom. Ennél szebb kötelességet nem teljesíthet. Az ember-anyag nemesítése a társadalom feladata, nem az államé. Az állam csak a kialakult társadalmi keretekre ügyelhet és csak azoknak nyújthat védelmet, akik azokban teljes felelősséggel helyezkednek el. A fejlődő erők megtartása a társadalom feladata.

A gyermekekért küzdjön a társadalom. Könnyen teheti, mert a küzdelem utja nem töretlen. Megegyeztetten a gyermekvédő-liga és nekünk nem kell tenni egyebet, csak követni a kibontott fehér zászlót. Nem kell tennünk egyebet, csak adni valamit, annyit, amennyit adunk az utcai kol-

Nyomor és bűn a gyermekvilágban

Irta: Tábori Kornél.

Öngyilkos gyermekek.

Ha apró gyermekek öngyilkosságot követnek el, amire még felnőttek is csak az élet legnagyobb tragédiái középezt, teljes kétségbeesésben szánják el magukat, elképedve állunk ezek előtt a sokszor megfejthetetlen drámák előtt. Aztán rendesen megnyugodunk benne: degenerált agyu, koránérett gyermekek rémtettéről van szó. Pedig érdemes néha utánajárni a dolognak és akkor meglepő, gyakran megrendítő eredményekre jutunk.

Nyolcvankét olyan konkrét esetet gyűjtöttünk össze, amelyben öngyilkos iskolás gyermekek szerepelnek és bizony konstalálnunk kell, hogy a legtöbb ilyen gyermektragédia a mai oktató-rendszernek a következménye. A matura-botrányoktól, az éretlen érettségizők csapatának magapuszttításától lefelé a rövidnadrágos és rövidszoknyás öregekig, sok fiatal életet fojt meg az iskolai copf-rendszer. 1907-ben volt egy nap, a félesztendő bizonyítványosztáskor, amelyen nyolc öngyilkolási kísérlet és öngyilkosság történt meg. Hat esetben a rossz osztályzat miatt, egy azért, mert a tanító szigorúan megbüntette s egy fiu szerelmi bánatában kereste a halált.

Az intőcédula.

Talán leginkább jellemző a kis M. Stefánia, egy pesti vasuti hivatalnok leányának az esete. Ez a polgári iskolai második osztályu

növendék a Király-utca 46. száma alatt levő ház harmadik emeletéről levetette magát a földszintre. A szerencsétlen tizenhároméves leányt eszméletlen állapotban vitték a Stefánia-kórházba, ahol meghalt.

A szomorú esetnek egy iskolai intő-cédula volt az okozója. Kedden intő-cédulát adtak Stefániának, amelyet a szüleivel kellett láttatnia, aztán az iskolába visszavinni. A kis leány nagyon félt a szüleitől, különösen a mostoha-anyjától, a ki nem a legjobban bánt vele.

Az intőt nem is adta át otthon senkinek sem, hanem másnap virradóra elhatározta, hogy inkább meghal. Elment hazulról és délutánig mindenfelé kóborgott a városban, végre bement a Király-utca abba a házába, ahonnan aztán ledobta magát az emeletről.

Az életunt leányka zsebében megtalálták az intő-cédulát, azonkívül egy csodálatosan tiszta értelmű levelet. Mintha a legnagyobb nyugalommal írta volna. Ime az utolsó levele:

Kedves szüleim! Reszkető kézzel és könnyes szemekkel írom nektek ezt a levelet. Az iskolában a rajzolásban való hanyagságom, továbbá nevetgélés miatt megintettek. Egy intő-cédulát adtak nekem, amelyre ezt ráírták. Ezt nektek, drága szüleim, alá kellett volna írnotok és a büntetéstől való félelmem miatt most önmagam vetek véget életemnek. Meg akartalak benneteket óvni attól a gondtól és fájdalomtól, amelyet ez intő-cédula okozott volna.

Amit el fogok követni, talán még inkább fog nektek fájni, mint ez a cédula, de azt hiszem, nem

fog örökké fájni, különösen nem az anyámnak. Mert ezután egygyel kevesebb ember lesz, aki nektek gondot és fájdalmat okoz. Mindenért, amit eddig elkövettem, térdelve kérek tőletek boosánatot. Szívből üdvözöllek benneteket, kedves szüleim. Józsefet, Ferencet és Annát szintén. A ti örökké hálas leányotok Stefánia.

A szülőknél és a tanítóknál a sor, hogy az esetből levonják a tanulságot. Tiszta dolog, hogy a nevelésre újabb feladat vár, beteges a kor és beteges eszmék megmétélyezik már a gyermek lelkét. Ezt a házi nevelésnek kell észrevennie. Az iskola egyebet tanulhat a szomorú esetből. Ennek a gyermek-öngyilkosságnak egy intő-cédula volt az oka. Az intő-cédula, amelyet az iskola, a modern oktatás, mivel a családdal harmónikus akarja nevelni a gyermeket, állítólag nem nélkülözhet. De legalább a formákban választékosabbnak kell lennie az iskolának. Érthetetlen, hogy miért kell a gyermeknek magának átadni a szülőknél az írást, amelynek alapján biztos büntetés, akár megszegényítés, akár egyéb vár reá.

A tömérdek tanulság csupa értékes vezérfonal arra nézve, miként kell megváltoztatni a nevelés és oktatás formáit. A régiak avultak, mert az erkölcsi életbe új betegségek fészkeltek be magukat. És e betegségek csirái megfertőztetik a gyermekek lelkét is.

Üldözés a halálba.

Különös eset történt tavaly egy nagy vidéki városban. Sch. R. nyolc éves kis leány leugrott az anyja második emeleti lakásának

dusnak is, akit már elvesztett a társadalom.

A gyermek a társadalom alapja, a jövő Magyarország, a jövő nemzedék. A jövő Magyarországot mentjük meg, évezredek megmaradását biztosítjuk, ha megvédjük a gyermekeket. Amit a gyermeknap ünnepén az asszonyok fehér oltárain áldozunk, azt azért adjuk, hogy a magyar fajnak megvédjük a romlatlanságát. Minden fillérünkkel egy lelket védünk meg. Minden fillérünkkel egy bünt ölnék meg. Azok a gyermekek, akiket védelmébe vesz a liga, becsületes tagjai lesznek a magyar társadalomnak, amelynek sose volt oly nagy szüksége a megerősödére, mint épen most.

Reménytelen helyzet.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 21

Azok az optimisztikus hírek, amelyek az utóbbi napokban a politikai helyzetre vonatkozólag elterjedtek — mint a Pester Lloyd értesül — teljesen alaptalanok. Nem igaz az a hír, hogy a király legközelebb Budapestre akar utazni. A felség utazása egyelőre nincs tervbe véve, nem is valószínű, hogy ősz előtt a fővárosba utazik. Ép úgy nem igazak a németcsászár közbenjárásáról irt adatok se, amit illetékes helyen csak mosolygással fogadtak. A helyzet változatlanul továbbra is válságos és a kedvező kibontakozás alig remélhető.

A napokban megemlítették a lapok, hogy Szterényi József államtitkár Bécsben a külügyminiszternél volt. A Nap ma esti száma — mint budapesti tudósítónk jelenti — azt írja, hogy Szterényi ez alkalommal titokban a trónörökösnel is járt. A kihallgatás titokban folyt le a cél-

ablakából az utcára és rögtön meghalt. A rendőrségi jelentés csak annyit tudott, hogy a kis leány nem akart iskolába járni, annyira irtózott a tanulástól, hogy inkább a halálba menekült.

Már el is feledték a kis leány tragédiáját, amikor három héttel a halála után, névtelen följelentés érkezett a rendőrséghez. Az volt a följelentésben, hogy exhumálják a kis holttestet, bizonyítékot fognak rá találni, hogy a gyermeket az anyja szakadatlanul ütötte-verte és örökös bántalmazás elől menekült a halálba. A kis holttestet kiásták, a vizsgálat megindult és a kiaszott, sovány, betegségtől lefogyott gyermek tetemén még három héttel a halál után is konstatálni tudták az orvosok olyan zúzódások és ütések nyomát, amelyek semmi esetre sem származhattak a halálugrástól. Utána jártak a szegény gyermek életének s akkor kiderült, hogy milyen tragédiának volt az utolsó felvonása ez az ugrás egy második emeleti ablakból.

A kis leány törvénytelen gyermeke volt az anyjának. Sohasem szerette, mindig éhezette, ütötte, verte csecsemőkorától fogva. Egy ízben oda is ajándékozta már egy asszonynak, akit alig ismert, de aki visszahozta a gyermeket, mert igen gyöngye volt és nem bírta a cselédmunkát, amit végeztetni akartak vele.

Ettől fogva kétszeres pokol lett az élete odahaza. Az anyja kosztosokat tartott és a csöpp leánynak azokra kellett takarítani. Sokszor éjfélig ébren volt és tizenöt-husz pár cipőt pécolt. Gámi nem kapott, ellenben verést annál többet naponta többször is.

Ezt a gyötrelmet nem bírta. Négyezer szö-

zattal, hogy a trónörökös a Kossuth Ferentől várható magatartásra nézve, Kossuth munkatársától, Szterényitől kapjon információt.

Szintársulatok a vesztőhelyért.

Megállapodás Erdélyi Miklóssal. — A szegedi szintársulat is vendégszerepel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21

Tegnap már megirtuk, hogy Mariházy Miklós szintársulata nem pünkösdi első napján, május 30-án, hanem már május 29-én jön át társulatával Aradra, hogy itt a vesztőhely-alap javára a Czigánybárót adja elő. A társulat fogadására már folynak az előkészületek és remélhető, hogy az első ünnepség a teljes siker jegyében fog lefolyni. Immár bizonyos, hogy a sorrendben a második Erdélyi Miklós nagyváradi szinigazgató operett-társulata lesz, amely — mint jeleztük — a Tatarjárás című nagy-sikerű operettet adja elő.

Az előkészítő-bizottság titkára ma este telefonon hosszasan tárgyalt a részletek felől Erdélyi Miklós szinigazgatóval, aki élőszóval is megismételte levélbeli kijelentéseit és hangsúlyozta, hogy készséggel áll a hazafias cél szolgálatába. Ha tekintetbe vesszük, hogy Erdélyi Miklós kilencvennyolc személylyel indul az aradi utnak és magával hozza az összes diszleteit is, mint az első előadás, úgy ez is ünnepélyes külsőségek közt fog lefolyni. Az ünnepség végleges programját a jövő hét elején állapítja meg a bizottság. Az eddigi dispoziciók szerint valószínűleg a kolozsvári Nemzeti Színház személyzetének átrándulása következik a váradi társulat vendégszereplése után, negyediknek pedig a szegedi szintársulat jön. A jelenleg Gyulán időző társulat művezető-igazgatója, Almássy Endre, ma ugyanis özv. Makó Lajosné nevében hosszú levelet intézett az előkészítő-bizottsághoz, tudatván, hogy június 8-án óhajt a szegedi társulat Aradra rándulni. Az előadandó színmű A sasfiók volna, Rostand világhírű drámája, de még nem bizonyos, hogy adhatja-e a szegedi szintársulat ezt a darabot, miután Aradon még nem került színre. Ez Szendrey Mihály előzékenységtől függ. Amennyiben Szendrey Mihály tudatja az előkészítő bizottsággal, hogy a jövő szezónban előadja a Sasfiókot, úgy a bizottság más darab előadására kéri fel a szegedi szintársulat vezetőit.

kött meg hazulról, de a rendőrség mindig visszavitte. Amikor látta, hogy hiába szökik el a kinzójától, a halálba menekült.

És azt a furiát, aki ilyen méltatlanul viselte az anya nevet, aki csak éppen, hogy a saját kezével nem lett a gyermeke gyilkosa, nyolc napelzárásra ítélte a törvényszék.

Egy másik eset még ennél is borzalmasabb és az embertelen bűnök még nagyobb mélységeibe világít be. Néhány hónapja irtak az újságok egy tizenhárom éves leány öngyilkosságáról. Az apa özvegyember, egy rossz hírű szálló portása és a rendőrségen elmondta, hogy 6 naphosszat nincs otthon, sokszor még éjszaka sem, hát nem vigyázhatott a gyermekére. A leány így utca-gyerekké lett, nem is járt iskolába, sőt szeretői is voltak. Ezért megverte néhányszor, bezárta a lakásba és a gyermek aztán elkese-redésében marólugot ivott.

A kis leány azonban nem halt meg, sőt nemsokára felgyógyult. Egy névtelen följelentés néhány hét múlva világot derített erre a tragédiára is. A leánynak, mint később kiderült, egyik nagynénje jelentette föl az apát, hogy fejletlen gyermeke testét áruba viszi és ilyen gazsággal szerez magának jövedelmet. A szerencsétlen kis leány ebből a mocsárból akart menekülni, azért kísérelte meg az öngyilkosságot.

A törvénytelenek.

Hét-nyolc éves kis fiúk, kis lányok öngyilkossága nem ritkaság, sőt volt már példa öt éves gyermek öngyilkosságára is. Ezeket a kis martirokat csaknem mindig a lelkiismeretlen, kegyetlen szülők vagy más családtagok gonosz bánásmódja kergeti a halálba.

Sulyos vádak egy radnai ügyvéd ellen.

Fegyelmi a perköltségek miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Annyi szó esik mostanság az ügyvédi kar reputációjának megvédéséről, hogy különös érdeklődésre tarthat számot az az aradi eset, amelyről alább adunk hírt. Egy radnai ügyvéd dolgairól van benne szó, aki ellen a kir. ügyész, az államrend képviselője, a vádlói székben a mai tárgyaláson sulyos kijelentéseket tett. Ha megfelelnek ezek a dolgok a valóságnak, akkor igazuk van azoknak az ügyvédeknek, akik az ügyvédi kamarai közgyűléseken folytonosan azt hangoztatják, hogy az ügyvédi kar renoméját egyes ügyvédeknek felháborító eljárása meggyöngíti és az ilyeneket üldözni kell. Nem akarunk addig vádolni senkit, amíg teljesen tiszta képet nem alkothatunk magunknak a dolgról és így teljes tárgyilagossággal adjuk tudósításunkat úgy, amint megtörtént:

Morár Valér dr. radnai ügyvéd, — aki ellen az aradi ügyvédi kamaránál többrendbeli fegyelmi eljárás van folyamatban — egy ingatlan visszabocsajtás iránti pert folytatott Deák Trandafir tótváradi lakos ellen. A perben 14 korona ügyvédi költséget állapított meg részére a bíróság. Morár dr. a követelését egyik kollégájára, Ciobán Aurél dr. ügyvédre engedményezte át, és mint Ciobán dr. perbeli képviselője perelte Deák Trandafirt. Mintán Deák a követelést nem tudta megfizetni, Morár dr. végrehajtást vezetett ellene. A végrehajtás folyamán száz koronában kiegyeztek. Ebből hatvan koronát Deák nyomban lefizette, negyven koronát pedig tanuk előtt az ügyvéd irodájában fizetett le.

Ezzel azt hitte, hogy a dolog teljesen rendben van. Nagy meglepetésére Morár dr. újból végrehajtást vezetett ellene. Azt állította, hogy a kifizetett száz koronával csak a költségei nyertek kielégítést, de a 14 korona tőkekövetelés nem. Morár dr. Deák adóssága fejében lefoglalta a Deák Trandafir bátyjának kocsiját és lovát,

Képzeltető: a kinzásnak milyen mértéke és milyen retentó tömege kell ahhoz, hogy a természettől fogva gondatlan, derűltégre hajló gyerekkedélyekben talaj legyen az öngyilkosság gondolatának megfogalmazására. És ha egy kis statisztikát állítunk össze a gyermekgyilkosságokról, megint arra az eredményre fogunk jutni, amit minden egyéb gyermek-bántalmazásnál, gyermek-kinzással találunk. A törvénytelenek az áldozatok. Nyolcvankét megvizsgált gyermeköngyilkosság hőse között volt:

törvénytelen 51,
mostoha 8,
törvényes 23.

A rendőrség, a hatóságok még mindig azt az eljárást követik, hogy ha valamely szülő kizozza a gyermekét, megbüntetik, (legtöbb esetben meg sem büntetik) aztán a kis áldozatot ismét kiszolgáltatják nekik. Kizozzák, verjék tovább.

Mert még mindig nem tudnak megbárakozni azzal a gondolattal, hogy a gyermek nem mindig a szülőé, aki tehet vele amit akar, hanem a társadalomé és annak számára — még a szülők ellen is — meg kell védeni a gyermeket épen, egészségesen.

Nem csoda aztán, ha a védtelenül kiszolgáltatott, elhagyott gyermek, oly sok esetben nem talál menekvést másutt, mint a halálban.

Gyermekkinzások.

A lapoknak szinte állandó rovatukká vált a gyermekkinzásokról szóló hírek sorozata. Hol a pincében, rothadt szalmán és hajmerezstően piszkos környezetben esontvázzá soványodva, elhülyülve találunk egy gyermeket; hol vala-

de egyben újból száz koronás egyezséget kötött Deákkal, akinek ekképpen már kétszáz koronájába került volna az eredetileg 14 koronás adósság. Mivel Deák fizetni nem tudott, Morár ügyvéd árverést tüzetett ki ellene. Az árverés napján nem találták meg a helyszínen a legfoglalt kocsit és lovakat, erre Morár dr. ráadásul sikkasztás miatt feljelentette Deák Trandafirt. Így került ma az ügy az aradi törvényszék elé.

A bíróság Deák Trandafirt a megtartott tárgyalás adatai alapján felmentette a sikkasztás vádjáról, mivel egyrésztől beigazoltnak látta a vádlottnak azt a jóhiszeműségét, hogy ő az első ízben kifizetett száz koronával jogosan teljesen rendezettnek és kiegyenlítettnek tekintette Morár dr. követelését, másrésztől bebizonyult, hogy a lefoglalt ló és kocsi nem is volt az ő tulajdona.

Szakolczay Lajos kir. ügyész indítványára pedig, — aki Morár Valér dr. eljárásában súlyos fegyelmi vétséget és az ügyvédi állással össze nem egyeztethető ténnyel lát fennforogni, — a bíróság a megtorló lépések megindítása végett, az iratokat az aradi ügyvédi kamarához rendelte áttenni.

Az aradi gyermeknapok.

A részletes program.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Szorgalmas készülődések előzik meg az aradi gyermeknapokat. A rendező-bizottság fáradhatatlan buzgalommal dolgozik a siker érdekében, ami valószínűleg nem is fog elmaradni. Az aradi gyermeknapok kezdetét, holnap, szombaton reggel a városháza tornyából tárogató szülő fogja jelezni. Ezután megkezdődik a gyűjtés. Az urnáknál a gyűjtést a következő urhölgyek fogják végezni:

Özvegy Vertán Csabáné, Kövér Klári, Vertán Sári, Guta Józsefné, Kövér Maca, Issekutz Lászlóné, Vertán Magda, Urbányi Béláné, Vertán Sárika, Fábíán Gyuláné, özvegy Petrovits Mihályné, Vertán Boriska, Keresztes Gy-

milyen kamrára, disznóóra vagy padlászugra lesznek figyelmessé a lakók és elgyötört gyermekeket találnak olyan helyen, ahová jólelkű emberek kutyát sem zárnának; hol pedig megújnak hallgatni valamilyen kis gyermek jajsikoltásait, akit apja, anyja lassu kintással ver halálra... Jön a följelentés, az eset a lapokba kerül, az emberek fölháborodnak — és másnap-harmadnap ugyanez megismétlődik.

Hihetetlennek látszó bűn, hogy apák, sőt még gyakrabban az anyák, raffinált kintással és brutális szívtelenséggel gyötrik agyon gyermekeiket.

Az élő teher.

Legtöbbször a nyomor az, ami itt is, erre a förtelmes bűnre ösztökéli a szülőket. A nyomor, amely kétségbeejtő gondokkal tölti meg az anya szívét és fejét, hogy gyermekeinek szeretetére ott többé hely nem marad. A kis ártatlan áldozatok pedig legtöbbször kedvetlenül, bosszusan fogadott jövevények ebben a nyomorult életben, törvénytelen gyermekek, vagy pedig valami részeges napszámos-háztartásnak fölösleges részei.

A sorsuk már születésüktől fogva az éhezés és verés, amit annál kiméletlenebbül és kegyetlenebbül osztogatnak nekik, mert a kis mártírok jóformán védtelenül vannak kiszolgáltatva kintzókknak, akik a kicsinyek szerencsétlenségére szüleiknek vallhatják magukat.

A törvény ugyanis, még ma is, nálunk is, meg a külföldön is sokfelé — nem ugyan kifejezetten, hanem hallgatónak a sorok közt, azon az állásponton van, hogy a szülőnek korlátlanok a jogai gyermekei fölött, mint a régi időben az uré volt rabszolgája fölött. Elete és

láné, Probat Böske, Laczay Endréné, Sarlot Erzsike, Vertán Oszkárné, Horváth Gézáné, Petőcz Lászlóné, Reinhart Gyuláné, Kőműves Margit és Rózsi, Schwarz Erzsike, Kaliczky Vilma, Csatáry Erzsike, Ötvös Andras, Ács Margit, Unger Ilona, dr. Szalay Károlyné, dr. Prohászka Lászlóné, Drescher Gizella, Boros Jusztin, Lengyel Lászlóné, dr. Singer Jánosné, Ottovay Józsefné, Ottenberg Erzsike és Sári, Eliás Lenke, Schusztér Irma, Kara Manó, Löwinger Ilonka, Papp Veturia, Singer Sárika, dr. Borsos Béláné, dr. Posgay Istvánné, dr. Tisch Mórné, Deutsch Irmuska, Faragó Juliska, Kopp Ilonka, Nemess Boriska és Lenke, Steiner Etelka, Glück Ilonka, Medveczky Etus, Jakóts Margit, Steiner Jakabné, Fischer Irén, Sággy Henrikné, Pongrácz Istvánné, Pongrácz Kálmánné, Wagner Jánosné, dr. Polónyi Jenőné, Schreyer Viktorné, Kádas Kálmánné, valamint még számos aradi urasszony és urileány.

Az urnák körül öt órától hét óráig cigányok fognak játszani. Délután az Urániában a gyermeknap javára diszeldadás lesz. Jegyek minden urnánál kaphatók. Este a Központi-szállóban működő orfeum-társaság előadást rendez családi műsorral.

A gyermeknapok legérdekesebbje feltétlenül vasárnap lesz. A rendezőség gondoskodott arról, hogy a vasárnap délelőtt sok és élvezetes szórakozást nyújtson. Az egyes urnáknál a déli órákban cigányzenekarok közreműködésével érdekes előadások lesznek.

A Salacz-utcai urnánál nyitott színpadot állítanak fel, ahol a Központi-szálloda orfeumának összes tagjai kabaré-dalokat adnak elő. Azonkívül az összes attrakciók fellépnek és mutatványaikkal fogják szórakoztatni a közönséget.

A mutatványok legérdekesebb része a mozgósínpad lesz, mely minden urnánál meg fog állni s mutatványos előadásokat tartanak.

Vasárnap este fél kilenc órakor a gyermekliga javára a Vadász-kürt-i kabaré előadást tart.

testi jóvolta a kicsinyeknek szüleik kezében van.

Azokat a szülőket, akik gyermekeiket nyomorokra verték, legtöbbször néhány heti elzárás után, igen gyakran azonban egyszerű szóbeli megróvás után szabadon bocsátják és visszaadják a hóhérokhoz áldozatukat is.

Még ha akadna is valami jólelkű ember, vagy jótékony testület, egyesület, amely a gyereket magához akarná venni, a bíróság még akkor is rendesen visszaadja a szerencsétlen kicsikéket a szülőknél és ezzel a védtelen ártatlanok fölött igen gyakran kimondja a halálos ítéletet. Mert a törvény azt az ósdi fölfogást vallja, hogy a szülőnek minden körülmények között joga van a gyermekehez. Még akkor is, ha gyermekének vadállatias hóhéra!

Azok az esetek pedig, amikor szülők a saját magzatjaikat halálra gyötrik, sajnos, nem ritkák.

Borzalmas passzió.

Legtöbbször, mint említettük, a nyomor fakasztotta elkeseredés az, ami a bestialis lelkétlenséget kiváltja az emberekből. Gyakran azonban hozzájárul ehhez még a kintzásban lelt brutális, visszataszító öröm. Az erős, felnőtt ember gyönyörűségét találja benne, a torz ösztönét elégti ki, amikor a gyöngé, védtelen gyermeket verheti, kizozhatja.

Ez a kintzó-ösztön, amely már a gyermekben is megnyilvánul, amikor bogarakat, kukacokat, macskákat gyötör, igen sok emberben hatalmas perverzítássá fejlődik, úgy hogy az egész világon vannak klubok, melyek azért alakultak, hogy bennük ilyen megtévelyedett idegzetű emberek a szenvedélyüket kielégíthessék.

SPORT.

+ Pünkösdi sport-ünnepély. Fontos atletikai esemény színhelye lesz pünkösdi vasárnapján az aradi posta- és táviratisztviselők sporttelepe, ahol elfog dőlni, hogy melyik délmagyarországi sportegyesület fogja 1909. évben sulydobás és 1/4 angol mértföldes síkfutásból a bajnoki címet viselni. Ezen versenyen Délmagyarország minden számottevő sportegyesülete, u. m.: az Aradi Atletikai Klub, Aradi Toldi Atletikai Klub, Szegedi Atletikai Klub, Temesvári Atletikai Klub, „Bácska” Szabadkai Atletikai Klub, Zombori Sportegyesület és maga a rendező postás sportegyesület 25—30 atlétával vesz részt különböző versenyszámokban. Különösen érdekes lesz a négyszer 400 méteres staféta-verseny, amelyben 20—24 futó fog előreláthatólag a starthoz állni. A közönség érdeklődésének jele, hogy eddig egy-egy tiszteltidő érkezett gerelydobás és a 2 angol mértföldes síkfutás győztesének a postásokhoz.

+ Az Aradi Atletikai Klub győzelme Szegeden. Rékes győzelmet aratott Szegeden az Aradi Atletikai Klub tegnap délután a szegedi Atletikai Klub felett. 5:0 arányban verte meg football csapatával azt a szegedi csapatot, mely egy héttel előtte a Kőbányai Tornaegyesületet Budapestről 5:4 arányban verte. A mindvégig szép összjátékot mutató aradi csoportot lelkes éljenzéssel tüntette ki a szegedi közönség. Ily nagyértékű győzelmet idegenben még alig aratott a csapat s egyenesen a játék komoly vezetőségéről, helyes irányba való fejlődéséről tesz tanúságot. Az aradi csoport teljes egészében tökéleteset produkált, s a szegedi csapat minden ellenállása hiábavalónak bizonyult a tervszerűen kidolgozott szép támadások előtt. Az aradi csapat a következő összeállításban játszott: Gárdos—Kornis, Bodrogi—Zay, Murádi, Boros, Fakerti, Vasvári, Angyal, Láng, Pécsy. A csapatot Preisinger Béla sportosztály vezető kísérte Szegedre.

+ Házi viadal. Míg a klub football csapata Szegeden aratta babérait, addig az atletikai gárda ide haza részt vett a klub házi atl. viadalán, melyet a hűvös, szeles időjárás miatt, mely a verseny eredményeket is nagyban befolyásolta, csak kevés számú közönség nézett végig. A nyolc versenyszámból álló házi verseny a következő eredménnyel zárult: I. 100 yardos síkfutás: I. Valerian László 10 1/2 mp. 2. Tesits Demeter. II. Diskosvetés: I. Mudin István 35⁰⁰ 2. Ziffer Sándor. III. Egynegyed angol mértföld futás: I. Tesits Demeter 61 1/10 mp. 2. Valerian László. IV. Sulydobás: I. Ziffer Sándor 9⁸⁴ 2. Nyáry László. V.

Ez a kintzó-ösztön aztán öntudatlanul nevelési elvek köntösébe bujik és innen van, hogy anyai ember tudja oly lelkesedéssel és meggyőzőléssel védeni a botot a nevelésben. Egy bécsi lapban a minap olvastunk egy hirdetést, amely burkoltan mondja, hogy rossz gyermekeket a legújabb metódus szerint látnak el porció-teréssel. Külön berendezett helyiség fiatal lányok számára...

Egy előkelő budapesti szálló éttermében pedig valaki a következő jelenetet figyelte meg: Rendkívül elegánsan öltözött, szép fiatal hölgy ült az asztalnál és reggelizett. Egy fiatal ember lépett hozzá és mély meghajlással üdvözölte.

— Nem verte meg még ma reggel az Oszkárt? — kérdezte a hölgy a világ legtermészetesebb hangján.

— De igen, megvertem. Nem tetszett halni, amikor sirt? — mondta a fiatal ember.

Később megjelent Oszkár. Gyöngé, sápadt, alig nyolc éves fiú, akit előkelő mamája és a bizonyára drága pénzen fizetett nevelő minden reggel megverték. Ez volt az ő nevelési rendszerük. Milyen hát a szegény műveletlen emberé?

Általában a nőknél sokkal gyakrabban és sokkal öklelenebbül tör ki a kintzás ösztön és ezért nagyon élszerű nem tulságosan bízni az anyai szeretet szent érzésében, amely bizony néha esütörtököt mond.

Különösen pedig a nyomorban, ahol a mindennapi kenyér és sokszor a mindennapi pálinka után való hajsza elkérgesíti a sziveket és nem engedi meg a szülőknél, hogy az olyan jobbmóduaknak való luxusérzések fogják el őket, miut a gyermekek szeretete.

Magasugrás: 1. Neidenbach Emil 165. 2. Szigethy Jenő. VI. Kalapácsvetés: 1. Mudin István 35-36. 2. Nyáry László. VII. Távugrás: 1. Mudin István 5-58. 2. Tosits Demeter. VIII. Egy angol mértf. gyaloglás: 1. Nagy Sándor 8 perc, 17¹/₁₀ mp. 2. Schannen Béla.

+ Elmaradt footballmatch. A vasárnapra kiírt aradi football mérkőzés értesülésünk szerint elmaradt, mert a Budapesti Egyetemi Atl. Klub a mérkőzésre való lejövotélre nem hajlandó ez időszakra. Az Aradi Atl. Klub kihasználva a vasárnapot, a kisjenői közönség meghívására vasárnap két football-csapatával és atléta gárdájával Kisjenőre rándul ki s ott atl. viadal és football mérkőzést mutat be a gyermeknap javára.

Az asperni csata századik évfordulója.

A király és a trónörökös beszéde.

Távirati tudósítás.

Arad, május 21.

Az 1809. évi asperni csata, amelyben az osztrákok és magyarok a francia Napoleon serege ellen harcoltak, 100 éves évfordulója alkalmából ma Aspern helysége fényes ünnepek színhelye volt, a melyeket Bécs város tanácsa, a 2. hadtestparancsnokság és a főudvarmesteri hivatal rendeztek. Ő felsége, az uralkodóház tagjainak részvétele, valamint a nagy katonai segédlet különös fényt kölcsönöztek az ünnepeknek. Délelőtt fél 10 órakor a felség, a ki az államvasuton Stadlauba utazott, Raar gróf főhadsegéd kíséretében kocsin a templom előtti szépen feldiszitett térre érkezett.

Lueger dr. polgármester és az alpolgármester köszöntötték a felséget és az udvari sátorba vezették, ahol 25 asperni leány 1809. évi viseletben volt felállítva.

A tábori mise után ő felsége és az uralkodóház tagjai, a hatóságok fejei és a polgármester az asperni oroszlan emlékszoborhoz mentek, ahol az invalidusok egy küldöttsége is megjelent. Lueger dr. polgármester mondott beszédet, a melyben első sorban köszönetet mondott ő felségének megjelenéséért. Méltatta ezután az asperni csata jelentőségét.

Egy tanító, aki Budapest egyik munkáskülvárosában évenként hatvan gyermeket nevel, megfigyelte, hogy egy iskolaév alatt százhatvankét esetben jöttek a tanítványok két foltokkal, dagadt arccal, ütésektől származott sebhelyekkel az iskolába, a szülői hatalom fájdalmas nyomaival.

Három esetben kellett a bíróságnak közbe lépni, hogy a gyermeket a szülők ellen megvédje és a három közül egy esetben a szerencsétlen mártir csakhamar a szülői szeretet áldozata lett. Meghalt.

Volt egy kis leány az osztályában, vérszegény sápadt, nyugtalan, de okos, kedves kis leány aki minden második-harmadnap újabb és újabb „othoni emlékekkel” jött az iskolába.

Egy alkalommal dagadt szemhéjakkal állított be a sovány szőke leány. Hosszu faggatás után végre bevallotta:

— Az édesanyám szemem rugott.

A tanító feljelentette a lelketlen asszonyt, aminek az volt az eredménye, hogy az anyát szóbeli megrovásban részesítették, aztán pedig elbocsátották kis áldozatával együtt.

Mint hogy azonban az esetnek mégis hirtelen kerekedett, az egész család elhurcolkodott a környékről, elvitték a kis leányt is magukkal, a tanító többé hirt sem hallott róla. Képzelték, milyen volt az élete azután, hogy a szüleinek ezt a kellemetlenséget megszerezte!...

A mostoha.

Ha már édes gyermekcikkkel így tudnak bánni a szülők, természetes, hogy a mostoháknak már a népdalokban is megénekeltek gonosz-

A király beszéde.

A király Lueger beszédére a következőleg válaszolt:

— Szives köszönetet mondok önnek az átértett szavaiért, amelyeket Bécs szék- és fővárosa tanácsa nevében hozzám intézett és amelyben dicsőítette azokat a vitéz harcso-
kat, akik egy évszázaddal ezelőtt, a mostani nemzedéknek tündöklő példáját adták a dicső hazafi erényeknek. A kegyeletes megemlékezés a mai napot minden évben ünneppé tette, s illő, hogy a mai napot bizonyos ünnepélyességgel üljük meg. Kiváló mértékben emeli ünnepi jelentőségét az a felemelő fogalom, amelynek Ön az asperni hősök emlékének hatása alatt az imént kifejezést adott. Vajha a mindenható áldását árasztaná ránk békés és komoly időben egyaránt.

Ő felsége ezután pompás koszorút tett az emlékszoborra.

Ez ünnepély után Ő felsége Ferenc Ferdinánd főherceggel, kísérve az uralkodóház tagjaitól és a polgármestertől, a katonai díszterre ment. A miniszterek, a reichsrat és a magyar országgyűlés küldöttségei, a tartománygyűlés, a bécsi és budapesti városi előljáróság képviselői követték Ő felségét. Itt ment végbe a nagy asperni szobormű alapkövetétele nagy katonai pompa kifejtése mellett. Geldern vezérőrnagy lovon várta Ő felségét a dísztor bejáratánál és jelentést tett, mire Ő felsége a gazdagon díszített sátorba ment, hogy az alapkövetélelnél részt vegyen. Az ünnepies beszételest Belopotoczky dr. apostoli tábori vikárius a katonai lelkész kar segédlete mellett végezte.

A trónörökös beszéde.

Az egyházi ceremónia után Ferenc Ferdinánd főherceg a következő beszédet intézte Ő felségéhez:

— Császári és királyi Felség! A történelmi nevezetességű hely, ahol összegyűltünk, dicső fegyvertények volt színhelye, amely a monarchia minden polgárának hazafiassága előtt kiválóan becses. Ez az a hely, ahol száz év előtt hazánk legnagyobb szükségének idején az osztrák hadsereg zseniális vezérének, Károly főherceg parancsnoksága alatt véres babérokat vívott ki magának és összehasonlíthatlan hősiessége által rettenetes ellenségének járma alá

sága borzalmasan nyilvánul meg bizonyos körökben a rájuk bízott kismányokkal szemben.

Tavaly folyt le a tárgyalás Kr. József kereskedőség ellen a büntető járásbírósnál, aki egy özvegyasszonyt vett el feleségül két kis gyermekével együtt. A két gyermeket gyűlölte az újdonsült apa, de különösen a kisebbiket, az ötéves Irmát. Ezt anyjára kirozta, hogy a szomszédok végre is megsokalták és följelentették.

A tárgyaláson hajmeresztő dolgok derültek ki. A rendőrorvos hitelete megállapította, hogy a kis ötéves lányka teste kék és veres foltokkal, meg hurkakkal volt telis-teli. A gyermek fülei, arca, háta vörz, sokszor gennyedő sebekkel volt elborítva. Egy bordáján pedig összeforrott törés nyomainak voltak megállapíthatók.

A tárgyalás során bevallotta a vádlott, hogy a kis gyermeket verte, egy alkalommal két napig éhezette, néha pedig éjszaka az ágya mellé állította, ahol órák hosszat kellett maradnia, valami tárgyat tartva a felemelt kezében. Rendesen a kis áldozatnak magának kellett a szíjjakat vízbe áztatnia, amikkel utóbb verést kapott.

A vádlottat minderre nem tudott egyebet védelmül felhozni, mint azt, hogy — gyomorbeteg és nem volt képes az indulatain uralkodni.

A kis áldozat anyja szintén ott volt a tárgyaláson és teljes erővel védelmezte a mostoha-apat, saját megkínzott gyermekének hőhért.

hajtott Európába új reményeket öntött, amelyek nemsokára azután teljesülnének voltak. Az asperni dicső napok, amelyek jobb idő be-
köszöntését jelentették, nem tűntek el az utókor hálás emlékezetéből. És hogy azoknak emlékezetét a jövő nemzedékek számára is megőrizzük, itt az általánosan megnyilvánult áldozatkészségből szobrot, a kegyelet jelét akarjuk emelni a vitéz katonákért, akik a trón és a haza védelmében híven kitartottak mindhalálig. Példájuk Felséged hadseregének legszebb hagyományai közé tartozik és teljes bizalommal mondhatom, hogy a szellem, mely azokat a hő-
söket áthatotta, ma is él a hadseregben, hogy a hadsereg ugyanazzal a megingathatlan hűséggel viseltetik legfőbb hadura iránt és várja parancsait, miut egykor az elődök az asperni csataterén. És most bátor vagyok azt a legalázatosabb kérelmemet kifejezni, kegyeskedjék Felséged az első kalapácsütéseket a szobornak megszentelt helyen nyugvó alapkövére megtenni.

Ferenc József válasza.

A trónörökös beszédére a király a következő beszéddel válaszolt:

Egy évszázad múlt el a világjelentőségű eseményektől, a mai napig, amidőn a minden idők egyik legnevezetesebb csataterén diadallal telt tekintetünket végig vezethetjük. Szükségtelen magyarázni, hogy az asperni csata minő jelentőségű véderőnkre. E nap ragyogó, mint a csillag az égbolton. Kegyeletesen őriztük meg az 1809-iki hősök emlékeit, akik az asperni csatamezőn, a hazáért életüket áldozták fel. A gyászoló oroszlan állt itt őrt. Ha száz év után hálás és emelt érzéssel látunk hozzá egy emlékszobor emeléséhez, a mai tábla a késő utókornak is hirdetni fogja, hogy hazánk fenyegetett helyzetében, az uralkodó hívó szava viszhangra talált a hadsereg és népben és Károly király vezérlete alatt áldozatkészséggel, a halálmegvetés fényes példáját mutatta. Az 1809. évi történelmi dicsőségünk tartalmát majd a szobor fogja megérzéskíteni. Miként gondolataink kegyelettel szállnak a dicsőteljes múltba, úgy emelem fel könyörgésem az égbe, hogy áldás legyen a hazafias művön és a haza gyarapítására irányuló minden törekvésen az 1809. évi nagyjelentőségű napokban.

A hazautazás

Őfelsége ezután a szokás szerint kalapácsal háromszor ütött az alapköre és ugyanabban a pillanatban dísztüzet adtak. Ezután a „Hálaének az asperni csata után” című karta adták elő. A Hozsanna előtt díszjelt adtak. A Hozsanna felhangzásakor az asperni harangok megszólaltak és a 2. tábori tüzérezred második osztálya husz ágyulóvést adott.

Mintán őfelsége a szoborbizottság bemutatkozását fogadta, elhagyta a díszteret és Aspernen át a stadlaui pályaudvarhoz hajtatott, a onnan visszautazott Bécsbe. A csapatok tisztelegtek és a jelenlévők viharos ovációkban részesítették őfelségét, aki kegyesen köszönetet mondott.

MULATSÁGOK.

(=) Estély a Közművelődési Ház javára. Junius hó 12-én nagyszabású kabaret és színi előadással egybekötött táncestélyt rendeznek aradi műkedvelők. Az estélyre külön meghívókat bocsájt ki a vigalmi bizottság, a melyek csakis névre szólanak. Az estélyen Ach Margit, Bittó Ilonka, Medveczky W. Etuska, Róth Mariska, Szalay Aranka, Szücs Ilonka urleányok, Ecker Árpád, Krisztiakovich Emil, Moraves István fognak szerepelni.

A szabadkai gyilkosság.

Haverda Mariska megőrült. — A letartóztatott bankár bünei.

— Távirati tudósítás. —

Arad, május 21.

Egy hónappal ezelőtt, április tizenkilencedikén, a palicsi úton, Szabadka külvárosában, egyetlen revolvergolyóval agyonlőtték özvegy Haverda Boldizsárnét, a város egyik dús-gazdag, köztiszteletnek örvendő ur-asszonyát. A gyilkosság részletei annyira ismeretesek, hogy azokra visszatérni teljesen fölösleges volna. Maga a gyilkosság már nem is foglalkoztatta a közvéleményt, amelynek az érdeklődése a bizonytalanság homályába süllyedő vizsgálat felé irányult. A vizsgálat felé, amely ugyszólván azt a csalhatatlan látszatot keltette, hogy a nyomozás utvesztőbe tévedt s hogy fogságba olyanok kerültek Haverda Máriával, Jánossy Aladárval és Vojtha Antallal, akiknek semmi közüik sincs a büntetthez.

Ez volt az általános vélemény és utóbb nem is bíztak abban, hogy a gyilkos kézre kerül. A tegnapi szenzációs fordulat után, amelyről már hirtadtunk s amely Jánossy Aladár beismerő vallomásaival világosságot derített a sötét misztikus bűnpörbe, ezek a kombinációk megdőltek. Kiderült, hogy a rendőrség biztos kézzel vezette a vizsgálatot s hogy olyan bizonyítékokat gyűjtött halomra, amely bizonyítékok döntő ereje és nyomasztó sulya alatt, Jánossy megtörtén tett beismerő vallomást.

A mai napnak az a szenzációja, hogy az anyagyilkosságra bujtogató Haverda Mariska alighanem megőrült. A téboly jelei mutatkoznak rajta. Az orvosok ma megkezdték a hiszterika megfigyelését. A fogházban ma úgy viselkedett, mint akinek az elméje megzavarodott. Pedig a vizsgálóbíró még nem is közölte vele Jánossy vallomását. Valószínű, hogy a fogházőrök közül mondhatott valaki egy-két szót a szenzációs fordulatról. Nem lehetetlen, hogy az elvetemült nő csak szimulálja az örültséget. A legközelebbi napok mindenestre világosságot hoznak erre is.

A szabadkai gyilkosság újabb fejleményeire ezeket írjuk:

A bünszövetkezet.

Most már kétségtelen, hogy a szabadkai eset mögött egész bünszövetkezet áll.

A gyilkos: Jánossy Aladár.

A bünrészes: Vojtha Antal.

A fölbujtók: Haverda Mária, Klein Pál Lipót.

A kültagok: a fölbérelt hamis tanúk, bűnpalástolók listája még nincs készen. Már tudják a neveket. Lehet, hogy holnap az egész maffia együtt lesz a szabadkai törvéhszék börtönében.

(A két szerelmes.)

Bartha budapesti fogalmazó érdekesen mondja el azt a különös viszonyt, amely a főbűnösök közt volt. Vojtha biztatta föl Jánossyt a Haverda Mariskával történt megbeszélés után. A rákospalotai hivatalból elcsapott, nyomorgó alak, akit a szép asszony támogatott és házas-

sággal is hitegetett, azért vállalkozott a gyilkosságra, hogy aztán a nővel együtt új exisztenciát teremtsen magának a vérdíjon Amerikában. A volt katonatiszt, Vojtha pedig azért járt el oly buzgón, mert az örülésig szerette a nőt s biztosra vette, hogy az ő felesége lesz. Vojtha az egyetlen, aki valószínűleg nem anyagi érdekből lépett a bűn ösvényére, amit a lakásán talált szerelmes levelek és versek is bizonyítanak. A két férfi állandóan együtt volt s vad féltékenységgel figyelték egymást. A hatóság emberei ezt használták ki. Úgyesen tudtára adták Jánossynak, hogy másnap szabadon bocsátják Vojthát és Jarmatzkynét, csak ő marad fogva. A szétroncsolt idegzetű ember iszonyuan rettegni kezdett, hogy Vojtháék megszöknek s helyette a volt katonatiszt éli majd világát a szép asszonnyal Amerikában. Ezért vallott Jánossy...

(Haverda Mariska előélete.)

Haverda Mariska előéletére vonatkozólag ma érdekes adatok derültek ki. A hiszterikus nő, már leánykorában a legnagyobb viszályban élt a szüleivel és különösen atyjával, akivel gyakran veszekedett a miatt, hogy nem járhatja és nem ruházza kellő eleganciával.

Jarmatzky Sándor dr.-ral Nagybecskereken ismerkedett meg Haverda Mariska. Jarmatzky megszerette Mariskát, aki nem annyira szerelemből, mint azért ment hozzá, hogy függetlenítse magát szüleitől. Az esküvő 1898-ban volt. Az öreg Haverda ügyvédi irodájába akarta fogadni Jarmatzkyt azzal, hogy jövedelmét megosztja vele, de a veje erre nem volt hajlandó azért sem, mert nem tetszett neki, hogy Haverda ügynökkösködött is. Azt mondotta, nem marad Szabadkán.

Az öreg ügyvéd sokat veszekedett a lányával azért is, mert ez férje pártjára állott. 1900-ban ismét szembe került apa a leányával. Haverda Mariska elment atyjához és azzal a kijelentéssel, hogy a vidéken unalmas lakni, követelte, hogy vigyék a fővárosba.

— Adja ki a pénzemet — mondotta atyjának. — Ha szeretőinek ezeket tudott adni, adja ki az én jogos követelésemet is.

A nagy zajra bejött Haverda Boldizsárné is, aki ezekkel a szavakkal rivalt leányára:

— Megint ordítani mersz az apádra. Elég sok jót tettünk veled, hálaítlan!

— Semmi jót sem tettek velem! — kiáltott magából kikelve Haverda Mariska.

Az öreg Haverda erre rávetette magát leányára, akit torkon ragadni, ütni-verní és haját cibálni kezdte. Amikor már kifáradt az ütlegelésbe, Haverdáné ráparancsolt leányára, hogy csókoljon kezét édes atyjának. Mariska előbb eleget akart ennek tenni, de azután dacosan felemelte fejét és így szólt:

— Nem akarok tőle bocsánatot kérni.

Haverda Boldizsár másnap kitagadta leányát az örökségből, pár hónap múlva pedig meghalt. Anya és leány között ezután következett a nagy örökségi per. A hagyatéki tárgyaláson Jarmatzky képviselte a feleségét és mindent elkövetett a békés egyezségrért, de Haverdáné ezt megghusította.

Jarmatzky ezután Ujpestre költözött, de a felesége kívánságára Budapesten vett ki lakást. Az asszonyt a fővárosba vonzotta a nagyvárosi élet, löverseny, korzó. Hamar belekös-

toit a zajos életbe és egy szép napon egyik udvarlójával, Mladinicky Kálmánnal megszökött. Ezután vált el férjétől Jarmatzky Sándortól s náluk irnokoskodó Jánossyval közös háztartásra lépett.

(Vojtha multja.)

Vojtha Antal, ez a viharedzett, kalandos multu ember katonatiszt volt, majd később Hódmezővásárhelyen rendőrtisztelő, aztán detektív a budapesti rendőrségnél, végül pedig a posta-tanfolyamra iratkozott be. Atyja templom-zenész volt Szabadkán, anyja pedig nővére az elhunyt Haverda Boldizsárnak. Vojtha Antal életében zsarolás, csalás, váltóhamisítás, sikkasztás és életveszélyes fenyegetés alkot egy-egy határkövet. Katonatiszt korában egy izben Szabadkán anyja bátyját, a dús-gazdag Haverda Boldizsárt felcsalta egy szálló szobájába és az ajtót az öregre zárva, az asztalra kitett egy kétezer koronáról szóló váltót és forgópisztolyt szegezve nagybátyjának, mondta:

— Ha rögtön alá nem írod ezt a váltót, megöllek. Az én életemnek vége ugyanis, hogyha holnap estig kétezer koronás becsületbeli tartozást ki nem fizetek.

Haverda Boldizsár aláírta a váltót és futni engedte a veszedelmes embert, kinek azonban ez idő óta nem volt szabad többé Haverdáék házába lépni. Erkölcsstelen, gonosz indulatu, mindenre kész, valóságos bravó természetű embernek ismerték mindenütt.

Ezt még letartóztatása előtt megírta róla több esti lap.

Vojtha Antal azonban nagyon érzékeny férfiú és hogy a sajtót megnyerje a maga számára, bement éjjel a budapesti főkapitányság kapuja alatt levő rendőri sajtóirodába, ahol akkor az újságírók együtt voltak. Odalépett hozzájuk és ezeket mondta:

— Kérem, uraim, engem nagy méltatlanság ért. Több esti lap ma azt írta rólam, hogy holmi hitvány kalandor vagyok. A multamról füt-fát összehordott és ez árthat a karriéromnak. Most a postai tanfolyamot végzem és ha az esti lapok „hazudozásait” komolyan veszik odafönt, akkor meglehet, hogy kizárnak a tanfolyamról. Becsületes ember vagyok, szeplőtlen a multam és önköl jól tudják azt, hogy mit jelent egy becsületos ember számára az, ha ország-világ előtt kipellengérezik. Megkérem önöket, ha már nem is rektifikálják a dolgot, legalább ne vegyék át az esti lapokból a rám vonatkozó írást.

Az újságírók egyike megjegyezte:

— Hiszen azon könnyen segíthet: indítson sajtópört a lap ellen, a sajtóbíróság majd elveri a port azon, aki önt meggyalázni merészkedett.

Vojtha Antal gondolkozóba esett és így felelt:

— No, igen, hiszen voltaképpen ezt kellene tennem, de hát az embernek annyi minden ügyesbajos dolga van az exisztenciájával, ki ér rá becsületbeli dolgok után járkálni. Inkább meg se indítom a sajtópört.

Egy másik újságíró erre megkérdezte:

— Mondja, Vojtha ur, ön ismerte az öreg Haverdánét, ugy-e és ismerős Szabadkán is. Mint volt rendőrségi detektívnek bizonyos jó sejtése van. Nem tudná megmondani, vajjon jó nyomon jár a rendőrségi nyomozás.

— Határozottan állíthatom, — mondta Vojtha a legnagyobb lelki nyugalommal, — hogy a rendőrség nem követ helyes nyomozási rendszert. Ide-oda kapkod, belekever az ügybe csupa olyan embert, aki távol áll a gyilkosságtól. A fővárosban keresi a tettest, holott ott Szabadkán kereshető, hiszen az eset ott történt és ott százával vannak azok, akiknek okuk volt elpusztítani a nagynénemet. A szegény vincellérekre gondolok, akiknek adósság fejében a párnájukat árvereztette el, vagy a kofaasszonyokra, akiket vérig usztorázott ki

Miért nem azok között keresik a gyilkost? Mint titkos rendőr mondhatom, hogy ott Szabadkán kellene alapos nyomozást folytatni és pedig minél előbb, mert különben eltűnik az igazi tettes.

Akkor így beszélt Vojtha ur. Onézzettel s alapos rendőri tudással.

(Az orosz bankár.)

A negyedik bűnös Klein Lipót Pál, a budapesti bankár, aki a szabadkai fogházban előzetes letartóztatásban van.

Kleint igen jól ismerik Szabadkán. Fake-reskedő volt és e minőségében csalárdul bukkott, sőt sikkasztott is. A bíróság három évi fegyházra ítélte, de a Kuria nyolc hónapi börtönre változtatta meg az ítéletet. Büntetésének kitöltése után a fővárosba költözött, ahol uzsora üzletekkel foglalkozott. Ez adta a pénzt a gyilkossághoz, mert attól félt, hogy az öreg Haverdáné halála előtt elad minden ingóságát és Mariskának semmi se jut. Akkor pedig a Klein által éveken át Mariskának kölcsön adott pénzek elvesztek volna.

(Kossuth érdeklődik.)

Ami Klein Pál Lipótot illeti, ma az a vélemény róla, hogy ő tudott a gyilkosságról, de nem vett részt azokon a tanácskozásokon, amelyeken a tervet kifőzték.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter megbízásából, Kossuth titkára ma érdeklődött a szabadkai rendőrségnél Klein Pál Lipót sorsa iránt. Hír szerint Klein azelőtt kisebb-nagyobb kölcsönöket közvetített a miniszternek és most, hogy letartóztatták, levelet írt neki, amelyben ártatlanságát hangoztatja s Kossuth közbenjárását kérte.

A rendőrség értesítette a miniszter titkárát, hogy az ügy jelenleg még csak a vizsgálat stádiumában áll.

Klein ellen különben a mai napon a fővárosi rendőrséghez számos feljelentés érkezett hamis tanúszerzés miatt. Feltűnt, hogy nagyszámu végrehajtási ügyeiben mindég ugyanazon tanukra hivatkozott. Ezeknek a tanuknak egy része a gyilkosság ügyében is szerepel s kétségtelen, hogy ezek hamis tanuk.

A nyomozás.

(Jánossy vallomása.)

Különbéféle verziók keringenek arról, hogyan sikerült Jánossyt vallomásra bírni, ami az egész dolognak új fordulatot adott. Némelyek szerint a fogházban Raszkolnikov Rodioról, az orosz gyilkos diákról írt érdekfeszítő regényt olvasta s ez készítette a vallomásra. De valószínűbb, hogy a szerelem játszott közre a beismerő vallomásnál.

Winckler István királyi ügyész, a szabadkai ügyészség vezetője bírta vallomástételre Jánossy Aladárt. A vizsgálat során lefoglalták azokat a leveleket, amelyeket Haverda Mária váltott Vojthával és ezekből az írásokból kiderült, hogy a szép asszony Jánossy háta mögött viszonyt folytatott Vojtha Antallal.

Winckler ügyész maga elé vezettette céljából Jánossyt és egyenként átadta neki elolvasás végett azokat a leveleket, amelyek Haverda Mária hűtlenségéről tesznek tanuságot. Jánossyt e levelek jobban leverték a lábáról, mint az összes, ellene vallomást tett tanuk és perceekig zokogott.

Amikor magához tért, letörölte könnyeit és határozott hangon így szólott az ügyészhez: — Vallani akarok! Beismerem, hogy én

vagyok a gyilkos! Haverda Máriával, Vojtha Antallal és Klein Lipóttal.

Jánossy Aladár vallomása így hangzik:

— En, Vojtha és Mariska, egymás között megbeszéltük, hogy az öreg asszonyt eltesszük láb alól. A gyilkosság tervét a büntett elkövetése előtt néhány héttel eszeltük ki s utóbb a tervezetések során én vállalkoztam arra, hogy elpusztítom özvegy Haverda Boldizsárnét. Minthogy az öreg asszonyt nem ismertem, Vojtha írta le, hogy milyen a külseje. Március huszonhetedikén leutaztam Szabadkára, hogy lássam a kiszemelt áldozatot. Vojtha magyarázta meg, hogyan férközhetek legkönnyebben hozzá. Megmagyarázta, hogy Haverdáné házában van dr. Winkler Elemérnek az ügyvédi irodája. Délután egy és két óra között, amikor bizonyos, hogy az irodát zárva találom, keressem Winkler dr.-t. Azután lépjek az udvarba. A kaputól jobbra lakik az özvegy, balra pedig özvegy Deák Lajosné. Lehetőleg úgy intézzem a dolgot, hogy Haverdánéval beszélhessek és tőle kérdezzem meg, mikor található irodájában az ügyvédet.

— Figyelmeztetek — mondta Vojtha, hogy a két özvegy, akik majdnem egykorúak, nagyon hasonlítanak egymásra, de Haverdáné különös ismertető jele, hogy az egyik szemével hunyorgat.

— Szigorúan betartottam Vojtha utasítását és csakugyan úgy kedvezett a véletlen, hogy Haverdánéval beszélhettem. Előbb az ablakon keresztül érdeklődött:

— Kit keres? — kérdezte.

— Winkler doktort — feleltem.

Erre kijött az udvarra és tájékoztatott, hogy az ügyvéd nem lakik a házban s hogy három órakor fog visszatérni az irodába. Az ügyvéd nem érdekelt. Az öreg asszony arcát, alakját jól belevestem az agyamba s azután távoztam.

— Április tizenkilencedikén Vojthával a reggeli személyvonattal utaztam Szabadkára, ahová délután egy órakor érkezünk meg. Egyenesen Haverdáné lakásához mentem s ott ólálkodtam. Délután láttam, hogy egy serdülő leány, Deák Olga és egy másik asszony, özv. Deák Lajosné társaságában távozik hazulról. Mindenütt a nyomukban voltam s négy órára járhatott az idő, amikor a gyilkosság helyére értem. Ott várakoztam. Arccal a szőlőt bekerítő sövénynek fordultam. Világos kalapomat, amelyben utaztam, kék sapkával váltottam föl. Időközben vihar volt készülöben. A szél csak úgy sodorta a palicsi ut futóhomokját és helyemről úgy láttam, hogy a készülő vihar sötét porfelhőkbe takarja a várost. Félhét óra körül pillantottam meg a visszatérő asszonyokat.

Vojtha, aki tizenöt, husz lépésnyire állott mögöttem, rám kiáltott:

— Bátorság! Jönnék!

A kis leány haladt el elsőnek a hátam mögött. Néhány lépéssel hátrább jött Deák néval karöltve Haverdáné. Amikor közvetlen közelembe értek, hirtelen előre fordultam és rászüttem a revolvert. Láttam, hogy az asszony összeesett. De a következő pillanatban átugrottam a sövényen és befutottam a szegedi szőlőbe.

Futás közben eldobtam a sapkát, majd valamivel, pillanatokkal később a homokba szurkáltam bele a revolvert. A szőlőkben nem sokáig időztem. A gyilkosság után rövidesen betértem a város végén levő vendéglőbe, ahonnan a moziba mentem. Nyolc óra körül megfordultam a Park-kávéházban, majd az állomásra siettem és a szegedi vonattal Budapestre utaztam. Kőbányáig mentem vonaton, onnan villamoson tettem meg az utat Budára, ahol Haverda Mária lakására siettem. Mariskát nem találtam otthon, s így Klein Pál Lipóthoz mentem a Király-utcába. A Browningot a Dob-utca 4. számú házban Sternberg Dávid őrszerénél vettem negyvennyolc koronáért, amely pénzt egyenesen fegyvervásárlásra Vojtha Antaltól kaptam. A sapkát Haverda Mária vásárolta három nappal a gyilkosság előtt. Meg kell még jegyezni, hogy Klein Pál Lipótot is beavattuk a tervbe és ő volt az, aki ezer koronát adott a gyilkosság költségeire.

Jánossy elmondotta még vallomásában, hogy március hó 1-én ő és Vojtha egy váci-utcai antiquariushoz szabadkai térképet akartak vásárolni, amelyből Haverdáné szőlőjének fek-

vését akarták megtudni. Ezt azonban nem sikerült nekik beszerezni és így Vojtha Szabadkára utazott. Innen a következő táviratot küldötte Haverda Mariskának:

Küldjétek Jánossyt, én a szabadkai vasútállomáson várom. Tóni.

Haverda Mariska megmutatta a táviratot Jánossynak, aki el is utazott Szabadkára. Az állomástól együtt ment Vojthával Haverdáné szőlőjéhez s Vojtha itt megmutatta neki, hogyan hajthatja végre a gyilkosságot.

Jánossy ma kihallgatáson jelentkezett a kir. ügyésznél, akit arra kért, hogy védőügyvédje, Petrovics János dr. helyett, más védőről gondoskodjék részére. Azt hitte, hogy Petrovics drt Haverda Mariska fizeti és nem akarta, hogy az ő pénzéből fogadjon védőt magának. Jánossy újabb kihallgatásától szenzációs fordulat várható, de május 24-ike előtt, ez valószínűleg nem fog bekövetkezni.

(Vojtha Antal tagad.)

Vojtha Antalt tegnap kihallgatták, aki Jánossy vallomása dacára is konokul tagad és sehogy sem akar hallani arról, hogy tudott a gyilkosságról. Amikor megmutatták neki a Jánossy vallomásáról felvett jegyzőkönyvet, így szólt:

— Ugyilátszik, hogy a fogságban meghibbant az esze. Egy szó sem igaz abból, amit mondott.

Vojtha annyira kihívóan viselkedett a vizsgálóbíró előtt, hogy kénytelen volt kivezetetni a szobájából.

(Mit mond a vizsgálóbíró?)

A szabadkai gyilkosság ügyében a vizsgálatot Costa vizsgálóbíró vezeti, aki ma egy újságíró kérdéseire ezeket mondotta:

— A Haverda ügy tulajdonképpen még nincs nálam és Jánossyt is csak kivételesen hallgattam én ki. Előadása bár darabos és szaggatott volt, de teljes beismerésben van.

— Milyen impressziója van vizsgálóbírórnak Jánossyról, miért vallott?

— Nagyon valószínű, hogy a lelkiismerete szavára hallgatott, amikor bevallotta bűnét, nem bírta már ki tovább.

— Mikor veszi át a vizsgálóbíró ur az ügyet?

— Vasárnap, e hó 23-án jár le az előzetes letartóztatás 30 napi határideje. Ezen a napon megkezdem az eljárást és újból egészen előlről ki fogom hallgatni a vádiottakat. Azt hiszem, Haverda Mariska is vallani fog, csak Vojtha marad meg tagadása mellett.

— Terhelő Jánossy vallomása Klein Pál Lipótra nézve?

— Nem tulságosan.

— Szembesíteni fogja Kleint a vádlottakkal?

— Egyelőre nem, csak akkor, ha az előadásokban lényeges ellentétek lesznek.

Haverda Mária megőrült?

— Hiszterikus rohamok. —

A délutáni órákban ezt jelentették Szabadkáról:

Haverda Mariska, aki egészen az utolsó napokig elég nyugodtan viselkedett, most zavarosan beszél a fogházban és folyton idegeskedik. Azt hiszik, hogy a bűnös nőn ismét erőt vett a szerelmi perverzitási hajlam. A vád és védelem tudomást szerzett Haverda Mariska állapotáról és — mint hírlík — egyetértően intézkedni fognak, hogy az asszonyt a rabkórházba, onnét pedig az országos elmeegógyintézetbe szállítsák.

Szabadkáról táviratozzák késő éjjel: Haverda Mária egész magatartásából most már arra lehet következtetni, hogy a bűnös asszony elméje megzavarodott. Néha egész jókedvű és nyoma sem látszik rajta a lelkére neheződő súlyos bűnnek, kacag, daltól, máskor elkedvetlenedik és ide-

ges lesz. Ha a fogházor belép zárkájába, a szeme vadul csillog és érzéki vágygyal tekint a marcona tekintetű porkolábra, úgy, hogy ez nem egyszer jelentést tett a felügyelőnek a fogoly különös magaviseletéről. Egyszer arra kérte az asszony őt, hogy *maradjon a zárkájában*, de ez szó nélkül magára hagyta a hiszterikus nőt. *Haverda Mariska* épen erre a magaviseletére való tekintettel állandóan elmebeli orvosi megfigyelés alatt áll. Az orvosok a napokban fogják véleményüket erre vonatkozólag előterjeszteni. Az eddigi adatok amellettszólnak, hogy nem fogházba, hanem az örültek házába fog kerülni ez a szerencsétlen asszony.

A rendőrség igyekezik összegyűjteni a *Haverda Mariska* előéletére vonatkozó összes adatokat. Az ügyészséghez feljelentés érkezett, hogy a három letartóztatottat, a börtönörök titokban érintkezni hagyták egymással. Ez a feljelentés félreértésen alapszik, mert a rabok közötti levelezés a vizsgálat érdekében a hatóság tudtával és beleegyezésével történt.

Az ügyészség véleménye szerint *Vojtha* és *Haverda Mariska* is töredelmes vallomást fognak tenni, de az ő kihallgatásukra valószínűleg csak a jövő hét keddjén, vagy szerdáján kerül a sor.

Ártatlan áldozatok.

(A kis Jarmatzky fiú.)

A borzalmas bűnténynek ártatlan áldozatai is vannak. Az egyik *Haverda Mária* 10 éves fiacskája, a kis *Jarmatzky Jenőke*, aki most apjánál, *Jarmatzky Sándor* újpesti jegyzőnél van. Előbb *Klein Lipót Pál* családjánál volt, de ő a kis *Jarmatzky Jenő* csak néhány napig tartották a lakásukon. Azután az apja magához vette. A fejlett eszű gyerek nagyon sűrűn kérdezte, hogy hol van az anyja.

— Fürdőbe ment, gyermekem, — mondogatták neki.

— De ilyen korán? Hiszen, ha fürdőhelyen van mamuska, akkor mindig küldött anzikslapot, most mért nem küld?

A fiacskát azzal nyugtatták meg, hogy az anyja bizonyára beteg és azért nem jöhet a várt anzikszkártya.

(Az éjárult család.)

Legszomorubb sorsa ebben a világszenzációban egy asszonynak és öt gyermeknek van. *Haverda Mária Jenő* nevű 10 esztendősi fiacskájának és *Klein Lipótné* négy apró gyermekeinek, akik közül a legidősebb leány, tizenöt esztendősi és kiválóan szép.

Klein Lipót példás családi életet élt. A felesége bécsi asszony, jómódu családból való és igen előkelő nevelésben részesült. A férfi a lóversenysport és más könnyelmű időtöltések barátja volt, bár az üzletet sem hanyagolta el. Amikor a titkos rendőrök elvitték tegnapelőtt a lakásáról *Kleint*, a szerencsétlen asszony még nem tudta, hogy milyen sors várja a férjét.

Egy budapesti hírlapíró ma beszélgetést folytatott a letartóztatott *Klein Pál Lipót* feleségével:

— Nagyon szerencsétlennék érzem magamat ebben a borzasztó helyzetben — mondotta panaszkodva az asszony. — Pár év előtt gazdagok voltunk, most már semmink sincs. En a magam részéről sohasem hallottam arról, hogy *Haverda Mariskának* a férjem pénzt adott volna. A férjem üzleti ügyeibe nem avatott be, azokat nem ismertem. Nem is tudtam, hogy a detektívek miért jöttek a férjemért.

Klein tudvalevőleg azt mondotta kihallgatása során, hogy felesége váltójának rendezése végett akart *Szabadkára* menni automobilon a

gyilkosság után való éjszakán. Most kiderült, hogy ez az állítása is valótlan, mert az asszony kijelentette, hogy ő soha nem irt alá váltót.

A jutalom kiosztása és az örökség.

Pertics Ernő rendőrkapitány ma este kijelentette, hogy az ezer koronát, amelyet *Dengl Alajosné* azzal a céllal tett le, hogy adják a gyilkosok kézrekerítőinek, *Muhr Józsefnek*, a szabadkai Park-kávéház fizetőpincérének és *Kiss Mátyásnak*, a vasuti vendéglő pincérének adják ki. Ezek vallomásai alapján vált kétségtelenné, hogy *Jánossy* a gyilkosság napján *Szabadkán* járt.

Ma megkérdezték egy kiváló jogászi szak tekintélytől, hogy a meggyilkolt *Haverda Boldizsárné* vagyona megilleti-e *Haverda Mariskát*, aki a végrendeletben örökösként szerepelt. A kiváló jogász a következő felvilágosításokat adta:

— 1880-ban *Szombathelyen* a mostanihoz hasonló gyilkosság történt, ugyanazokból az indítókokból. Akkor a Kuria döntvényileg kimondotta, hogy azokat, akiknek a gyilkosságban részük van, nem illeti örökrész. Az örökség ilyen esetben a legközelebbi egyenesági leszármazót, ennek hiányában az oldalági rokonokat illeti. Ebben az esetben, *Haverda Mária* esetében, tehát úgy áll a dolog, hogy *Haverda Mária* nem kapja meg a ráhagyott örökséget, hanem fiát illeti. Ilyenformán tehát természetes, hogy *Haverda Mária* hitelezői egy krajcárt sem kapnak az örökségre adott előlegekből.

Ilyenformán tehát *Klein Pál Lipót*, a letartóztatott bankár, aki évek óta pénzelte *Haverda Mária*t, szintén elesik jelentékeny követelésétől.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* **A Fejérvári kormány története.** A következő előzetes jelentést kaptuk: Május hó folyamán fog a könyvpiacra megjelenni: *A Fejérvári-kormány* (1905. jun. 18. — 1906. április 8.) Kormányzatpolitikai és alkotmányjogi megvilágításban. *Iria Lányi Bertalan*. Ára 12 korona. A munka tartalma a következő: Előszó *Fejérvári Géza* bárótól. Első rész: *A Fejérvári-kormány működése és politikai törekvései.* I. Előzmények. II. *A Fejérvári-kormány* megalkulása és az első békekisérlet. III. *A Fejérvári-kormány* lemondása és a korona közvetlen békekisérlete. IV. *A Fejérvári-kormány* reaktiválása új program alapján. V. A program megvalósításának akadályai. Újabb békekisérletek. VI. Az országgyűlés feloszlása. VII. A koalíció kormányra jutása. Második rész: Alkotmányjogi szempontok. I. Bevezetés. II. A királyi hatalom. III. A királyi hatalom korlátai. IV. A parlamentari kormányrendszer. V. A parlamentari kormányrendszer Angliában. VI. A parlamentari kormányrendszer nálunk. VII. A helyzet a *Fejérvári-kormány* megalakulásakor. VIII. *A Fejérvári-kormány* törvényszerűsége és alkotmányyszerűsége. Harmadik rész: Egyes kormányzati cselekmények. I. Az országgyűlés elnapolása és feloszlása. II. A költségvetés nélküli állapottal kapcsolatos intézkedések. III. Az állam védképességének megővését célzó intézkedések. IV. Intézkedések a törvényhatóságokkal szemben. Királyi biztosok. V. Az új autonóm vámtarifa és a külkereskedelmi szerződések életbeléptetése. VI. Eljárás a sajtóval szemben. VII. Igazságszolgáltatás. VIII. Valás- és közoktatásügy. Zárzó. A könyv kb. 600 nyomtatott oldalra fog terjedni. Az árnak előre lefizetése nem kívántatik. Megrendelések a következő címen kéretnek: *Benkő Gyula* Grill-féle udvari könyvkereskedése *Budapesten*, *Dorottya-utca* 2.

* **Az Uránia a gyermeknapon.** Az országos gyermekliga szombati ünnepnapjából az *Uránia-színház* is kiveszi részét. Az *Uránia-színház* a nemes cél javára tartja meg szombati előadásait és, hogy a gyermekek is részt vehessenek az előadásokon, az előadások már délután 4 órakor veszik kezdetüket. A gyermeknapon pompás műsort ad elő az *Uránia-színház*. Csupa válogatott érdekesség szórakoztatja a publikumot. A gyermekeknek pazar látványosságot nyújt egy oroszországi medvevadászát, egy csomó mulatságosnál mulatságosabb bohózat, melyen töméntelen sokat lehet kacagni. A látványosságok közül különös figyelmet érde-

mel *London* nagyszerű látképe, mely a publikum nagy tetszésével találkozott. Itt említjük meg, hogy *Pekár Gyula* fenomenális darabja, „*A francia forradalom*“ hétfőn és kedden este kerül ismét előadásra *Hunyady József* művészi felolvasásában. 791

MIKOR ÉPÜL AZ INDÓHÁZ?

Sztankovits üzletvezető nyilatkozata.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 21.

Széles körökben nagy feltűnést keltett az *Aradi Közlöny* ama hiráda, amely az aradi pályaudvar építésének halogatásáról számolt be. Illetékes budapesti forrásból kaptuk e hírt, melyet megerősített az a tény is, hogy a felvételi épületnek tavaszra várt árlejtési hirdetményét még mindig nem irták ki. A szükséges pénzt már évekel ezelőtt megszavazta a parlament, de az állomás építése még mindig késik és budapesti forrásunk szerint még hosszú hónapokig fog magára várattatni.

Az aradi közönségben, mely türelmetlenül kutatta a késedelem okát, elterjedt az a hír, hogy az állomásra szükséges pénzt a közelmúlt hadügyi kiadásai emésztették fel. Ebből azt magyarázták, hogy az állomás építése esetleg évekre tolódik el. Hogy e hírek valódiságáról meggyőződést szerezzünk, kérdést intéztünk *Sztankovits Miklós* aradi üzletvezetőhöz, aki több napi távollét után ma érkezett haza *Fiuméből* és *Budapestről*.

— Nem hivatalos ügyben jártam *Budapestben*, — mondotta kérdésünkre *Sztankovits* — és így az illetékes körökkel most nem is beszéltem az állomás építéséről. Nem tudom tehát azt sem, hogy az építést elhalasztották volna. Erről eddig értesítést nem kaptam, viszont arról sem tudok, hogy az építkezést a közel jövőben elrendelik-e vagy nem. Annyi tény, hogy a mai politikai helyzet nem kedvező az állomás ügyére. Egy ügyvivő kormány aligha fogja elrendelni azt a millios építkezést, melyet 1904. óta halasztanak, az igazgatóság pedig csak a kormány rendeletére utasíthatja az üzletvezetőséget az árlejtés kiírására.

— Mi az oka annak, — kérdezte munkatársunk, — hogy az 1904-ben megszavazott építkezést még eddig nem kezdték meg?

— Ebből a pénzből — válaszolt az üzletvezető — már több milliót költöttünk el az üzletvezetőség területén szükségessé vált munkálatokra. De különben sem ezen a pénzen mulik a dolog. Az a cirka egy millió korona, ami az állomáshoz kell, nem hiányzik. Nem költötték azt el hadügyi kiadásokra, — nem ilyen kis összeghez folyamodott a hadvezetőség — és ha elrendelnék a munkálatokat, pénzkérdésen nem akadna meg az építés. De az államvasutnak egyelőre fontosabb feladatai voltak és talán vannak is, mint az aradi új állomás építése. Epen ezért nem is sürgettem én az építés elrendelését. Hogy jó közlekedést teremtsünk, ahoz nem a diszes állomások a legszükségesebbek. Más pályamunkálatok, kocsibeszerezések segítenek a gyors és jó közlekedéshez és külföldön nagyon sok helyen az aradinál is rosszabb pályaudvarokat látunk.

Eddig a máv. aradi üzletvezetőjének nyilatkozata. Ehez a nyilatkozathoz valóban szükség van kommentárra. Az üzletvezető ur azt hangoztatta, hogy nem diszes állomások, hanem

egyéb beruházások szükségesek a jó közlekedéshez. Hát ebben van valami igazság. Csak az a sajnálatos, hogy az ilyen igazságokat mindig akkor mondják ki, mikor éppen az aradi indóház építéséről van szó. Miért nem fordították például a temesvári, debreceni, ceglédi, szolnoki, szegedi, nagyváradai pályaudvarok költségeit egyéb beruházásokra és miért éppen akkor nem fontos a fényes pályaudvar, amikor az aradi indóházról van szó? Lehet, hogy a modern pályaudvar bürokratikus szempontból nem fontos az államvasutak vezetőtisztviselőinek. De Arad közönsége szempontjából nagyon is jelentős körülmény ez, mert — egyebek között — az Aradra érkező idegen a pályaudvarról nyeri első impresszióját a város képéről. Ha a máv. igazgatósága azt az időt akarja megvárni, mikor majd semmi más vasuti munkálatra nem kell pénz, csak az aradi pályaudvar lesz hátra, akkor azt hisszük, még százegynéhány évig elvárhatunk, mert egy ilyen nagy üzletnél, mint a máv. vonalhálózata, mindig lesz még az aradi indóház építésén kívül is valamelyes beruházásra szükség.

A nyilatkozatból azt látjuk, hogy az aradi indóház felépítése most az államvasut összes beruházásai között a legutolsó. Minek biztatnak tehát időnként bennünket?! Öntsenek végre tiszta bort a pohárba!

Haverda Mária.

A felbujtó sorsa.

Arad, május 21

A magyar bíróságok újabb gyakorlata szerint a felbujtó súlyosabban bünhődik, mint maga a tettes.

Minden újságolvasónak élénk emlékeztében van még a szatmári gyilkosság. Papp Béla földbirtokos felbujtotta Csólics nevű béresét s agyonlövötte vele a testvéröccsét Papp Zoltán gimnáziumi tanulót. A bíróság a gyilkosság végrehajtóját tizenöt évi fegyházra, Papp Bélát ellenben kötéláltali halálra ítélte. Az ítéletet végre is hajtották. Jogászai és nem jogászai körökben egyaránt az a vélemény kapott lábra, hogy a bíróság csak a felháborodott közvélemény pressziója alatt hozta meg ezt az ítéletet, mely az első pillanatra nem mindenki előtt látszott igazságosnak.

Egy-két évvel a szatmári eset után Máramarosban történt, hogy kiraboltak egy postakocsit és megölték a postát kísérő csendőrt. Mihálka, a tett elkövetője fegyházbüntetést kapott, Hussz Ábrahámot, a felbujtót, pedig felakasztották.

A közvélemény újra lázadni kezdett és a jogászai kritika a legkülönbözőképen nyilatkozott meg. Az egyik párt rendjén valónak találta az új büntetőjogi gyakorlatot, mert azt a felfogást osztotta, hogy a tettes csak eszköz, míg a véres tett tulajdonképeni mozgatója a felbujtó. Ha nem lett volna felbujtó, nem történt volna meg a gyilkosság sem.

Ezzel szemben egy másik párt azt vitatta, hogy az új irány felette veszedelmes. Veszedelmes pedig azért, mert a véres tett elkövetését a gyilkosra a legtöbb esetben teljes határozottsággal rá lehet bizonyítani. A felbujtás tényének minden kétségen felülálló bebizonyítása azonban, a vádlott tagadása esetén, rendkívül ingatag természetű. Megeshetik az, hogy valaki egy sötét pillanatban említést tesz egy büntett tervéről, de amelytől a végrehajtás komoly esetében visszariadna. Már most aztán akad egy gonoszabb lelkű ember, aki végrehajtja a gáztettet a saját szakállára, mert az újabb bírói

gyakorlatra számítva úgy gondolja, hogy legrosszabb esetben és nem engem kötnek fel, hanem azt, aki „felbujtott.” És elkövetkezhetik az a bolond eset, hogy egy-egy előrelátó gyilkos kellő időben és kellő körülmények között, minden eshetőségre számítva, előre fedezi magát a felbujtó által, vagyis inscenálja a felbujtást.

Hogy eme különböző felfogások között melyik pártnak van igaza, az egy darabig még mindenesetre eldöntetlen marad.

Közben pedig a Papp Béla és a Hussz Ábrahám nyomába odasorakozott harmadiknak egy szép asszonyi bestia: Haverda Mária. Haverda Boldizsárnét Jánossy lőtte le, de a felbujtó kétségtelenül a meggyilkolt asszony leánya volt. Az eset egészen rápászol a szatmári és a máramarosi büntett kaptafájára. És e két analog példa folytatása az lenne, hogy Jánossy Aladár, a büntett végrehajtója fegyházba kerül, Haverda Mariska ellenben egy olyan férfiú karjaiba, aki nem szokta élve elbocsátani a keze ügyébe kerülő szép asszonyokat...

Vajjon konzekvens lesz-e a bíróság?

**

HIREK.

— Magyar városok kongresszusa. A budapesti új városháza közgyűlési termében Bárczy István polgármester ma nyitotta meg a városok kongresszusát. Mintegy kétszáz magyar város polgármestere, tanácsosa, képviselője jött el. Azon tanácskoztak, milyen akeiával lehetne a magyar városok érdekeinek az eddiginél hathatósabban érvényt szerezni. Ezuttal a városok pénzügyeiről, háztartásáról, az új közuti és vicinális törvényről fognak vitatkozni a polgármesterek. Százharminyolc város közül száztizenöt küldte el a polgármesterét és kilencvenhárom város országgyűlési képviselője jelent meg a kongresszuson. Arad városát Barabás Béla orsz. képviselő képviseli. Ma formáságokat intéztek el. A kongresszus holnap délelőtt folytatja tanácskozásait.

— Angol feltékenykedés. Londonból táviratozzák: Az a titkos német léghajó, mely állítólag kémkedés céljából elszállott Anglia felett, még mindig kísért. A Day Mail ma hosszabb cikket közöl, amelyben utal Olaszország, Ausztria-Magyarország és Németország törekvésére, amely veszedelmet jelent Anglia ellen.

— Elítelt román képviselők. Körülbelül egy évvel ezelőtt történt, hogy Aradváros kihágási bírósága az aradi román klubban való működésük miatt perbefogta Onu Miklós, Pop C. István, Goldis László, Suciú János nemzetiségi képviselőket és Veliciu Mihály dr. román ügyvédet. Berecz Ferenc kihágási bíró a vádlottak közül Pop C.-t, Suciút és Veliciu dr.-t bejelentés és hatósági engedély nélkül való gyűlésezés miatt 100—100 korona pénzbüntetésre, átváltoztatható öt-öt napi fegyházra és 50—50 korona pénzbírságra ítélte. Az elítéltek felebbeztek Aradváros tanácsához, amely azonban jóváhagyta az ítéletet. Újabb felebbezés folytán az ügy a belügyminiszterhez került. A belügyminiszter most értesítette a tanácsot, hogy az első- és másodfoku ítéletet indokainál fogva jóváhagyja. A nemzetiségi képviselők — mint hírlik — valamilyen formában tiltakozni készülnek az ítélet ellen, mert abban politikai jogaik megsértését látják.

— Az aradi vasuti Maroshid építése. Az arad—temesvári vonalon építendő vasuti Maroshid alapozási és falazási munkáira a m. kir. államvasutak igazgatósága versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatokat június 15-én déli 12 órára a m. kir. államvasutak építési és pályafentartási főosztályában kell beadni, míg a 3%-os bányapénzt június 14-én déli 12 órára kell letenni az államvasutak központi főpénztáránál. A műszaki iratok és feltételek az igazgatóság alépitményi osztályában megtekinthetők és központi tervtárában átvehetők.

— A főtéri autobus-köz ekedés. Szathmáry Károly gépzemigazgató a tanácshoz intézett kérelmében engedélyt kér arra, hogy az autobusok a főtéri aszfaltmunkálatok befejezése után állandóan a főtér mindkét oldalán közlekedhessenek, még pedig úgy, hogy a vasúthoz menő kocsik a főtér forgalmasabb, nyugati oldalán menjenek. Az igazgató kérelmét azzal okolja meg, hogy az úgy a forgalomra mint az aszfalt megóvására előnyösebb.

— Eltűnt tőzsdeügynök. Budapesti tudósítónk telefonálja: A tőzsdén nagy izgalmat idézett elő Rosenberg Sándor tőzsdeügynök eltűnése, akit általánosan Sani Rosenberg néven ismertek és 30 év óta jár fel nagy szakállával a tőzsdére. Rosenberg fizetéképtelen lett és megszökött. Napok óta nem volt a lakásán és felesége sem tudja hol van.

Katholikus pappól — református lelkész. Érdekes áttéréstől ad hirt mezőkövácsházai tudósítónk. Egy római katolikus segéd-lelkész vetette le magáról a reverendát és áttért a református hitre, hogy ennek a vallásnak legyen lelképászora. Fülöp Lajos két év óta van Mezőkövácsházán, a hol a római katolikus plébánián segédlelkészkedett. A fiatal lelkészt nagyon szerették az egész községben mert megnyerő modorával mindenkit tisztelőjévé tett. Annál nagyobb feltűnést keltett, hogy Fülöp Lajos elakarja hagyni azt a vallást, amelynek igéjét ez ideig hirdette. Fülöp Lajos formálisan bejelentette a római katolikus egyházból való kilépését és csakhamar le is vetette a papi reverendát s felvettette magát a református egyház tagjai sorába. A volt katolikus lelkész ismét azzá lesz a mi volt: pap. Csak ruhát cserélt, hivatását azonban a reverendával együtt nem cserélte fel. Fülöp Lajost Bröss Lajos református püspök ajánlata folytán a debreceni református teológiára felvették.

— Halálozás. Egy közbeesülésben álló férfit ragadott el tegnap a halál, családjának mérhetlen gyászára és ismerőseinek, tisztelőinek nagy szomorúságára. Kaszab Soma, beregszászi tekintélyes vállalkozó tegnap rövid betegség után elhunyt. Kaszab Soma, aki atyja volt Kaszab Géza hírlapíró társunknak, az Aradi Építőiparosok Szövetsége titkárának, rövid idő előtt betegedett meg Beregszászon, családja ekkor egy budapesti szanatóriumba vitette. A beteg állapota napról-napra rosszabbodott s tegnap beállott a katasztrófa. Az elhunyt mintaképe volt a folyton családjáért dolgozó, fáradó férfinek, akinek koporsóját a mai temetésen sok szerető és tisztelő barát állta körül könyes szemmel.

— Szerencsétlenség a Három Király szállóban. Ma délután könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt az Andrássy-téren levő Három Király szálló udvarán. Az évtizedek óta ott álló kocsiszin összedőlt. A szin alatt szerencsére csak egy vidéki paraszt ember, 1 ló és egy három volt. A férfi kezén és lábán megsebesült; a kocsik összezúzódtak. Szerencse, hogy a katasztrófa nem délelőtt történt, mert akkor mindig telve van a szin vidéki földesgazdákkal. A vizsgálatot megindították annak kiderítésére, hogy ki az oka a szerencsétlenségnek.

— **A Zoltovszky grófok pöre.** Az aradi törvényszék polgári íktatójába ma benyodalmas per érkezett. A pert Grün Mihály petrisi vállalkozó indította Zoltovszky Szaniszló gróf és Zoltovszky Zsigmond gróf aradi fakereskedők, petrisi nagybirtokosok ellen. A beadott kereset szerint Grün Mihály 1907. október 18-ikán egy évre szóló szerződést kötött Zoltovszky Szaniszló és Zsigmond grófokkal. A szerződés értelmében Grün köteles volt a grófi uradalomhoz tartozó Valea-Taoki erdőrészt letarolni és a fát Zoltovszky grófok által kijelölt helyre szállítani. A szerződés megkötése után Grün a kihordási üzemet 15 kocsival és 17 lóval nyomban megkezdte és rendszeresen folytatta 1908. június haváig, mikor az uradalom annyi akadályt gördített a fakiherdás elé, hogy azt a szerződés lejártáig nem végezhetette el. Ez nagyon megnehezítette a munkát, míg Grün végre is kénytelen volt abba hagyni a munkát. Felszólította a grófokat, hogy a szállításhoz vett lovakat és az addig letarolt fát vegyék át. Amde a grófok nem reagáltak a felszólításra és sem a fát nem vették át, sem a lovakat nem vitték el, sem pedig a már megvett lovak árát nem fizették ki. Ilyen tényállás mellett Grün Mihály ügyvédje, Nagy Sándor dr. útján a letarolt fa áráért és a fakiherdásához használt lovak, kocsik és szerszámok beszerzési áráért 17.954 korona 11 fillér erejéig pert indított Zoltovszky Szaniszló és Zsigmond grófok ellen. Az aradi törvényszék a perfelvétel határnapját a közeli napokban kitűzi.

— **Orvosi hír.** Mint Herkulesfürdőből írják nekünk, Klein Eberhard dr. az ott általa szivbajosoknál évek óta jó sikerrel alkalmazott physikalís gyógmódok (nauheimi kúra) gyakorlását újra megkezdte. 2108

— **Heves nem adozik.** E címen irtunk arról, hogy a vesztőhely számára Hevesmegyéből nem adtak semmit. Mint utóbb kiderült, a megkeresést Arad hatósága későn küldte el és a megye törvényhatósága ezért nem adhatott még pénzt a nemes cél érdekében. Az tény, hogy több fősolgabírószág területéről üresen jött vissza a gyűjtőiv Aradra. Ez ügyben Hevesmegye alispáni hivatala átiratot intézett Arad polgármesteréhez, kérve, hogy az *Aradi Közlöny*-ben megjelent cikk adatait rektifikálja:

„Ez ügyben az első megkeresés Barabás Béla bizottsági elnök úrtól a folyó évi április hó 3-án érkezett, a legutóbbi törvényhatósági bizottsági közgyűlésünk március 24-én volt, a legközelebbi pedig június 14-én lesz, eddig tehát a vármegyének egyáltalában nem állott módjában az adakozásra nézve határozni, amiről Barabás Béla dr. bizottsági elnök urat értesítettem is, jelezve egyúttal azt is, hogy vármegyém közönsége a szent cél érdekében az adakozástól elzárkózni semmi esetre sem fog. A többire nézve utalok a Nagyságodhoz intézett 6132/a. 1909. számú átiratomra s tudatom, hogy a Nagyságod 7204/1909. számú átiratával megküldött 24 db gyűjtőívet pedig körrendelet kapcsán kiadtam a nagyobb községeknek. Végül még azt is tudhatom, hogy épen vármegyém székvárosában a jelzett magasztos cél érdekében a legközelebbi jövőben nagyszabású hangverseny fog tartatni, amelyre az előkészületek serényen folynak. Nagymértékben indokoltan tehát a jelzett lap támadása. Eger, 1909. május 14-én. *Majzik Viktor s. k.*”

— Az alispán mellékelte az átiratához azt a hazafias hangú felhívást, amit ez ügyben a fősolgabírókhoz intézett. Ennek azonban nem volt meg a kellő fogantatja, mert a járásokból nagyon kevés pénz folyt be a vesztőhelyre.

— **Kiderült bűn.** Még a télen történt, hogy *Pintér József* Neuman-gyári munkást a Kapa és a Mihály-utca sarkán este, kilenc óra után egy ismeretlen ember revolverrel kétszer megsebezte. A nyomozás csak most tudta kideríteni, hogy a merénylő *Macsan Mihály* 28 éves aradi vasúti munkás volt, aki forgópisztolyal követte el a gyilkossági kísérletet. Macsánt letartóztatták. Megvallotta, hogy a merényletre *Barna Katalin* 18 éves napszámosnő biztatta, akivel neki viszonya volt. A rendőrség erre a leányt is letartóztatta.

— **Utonálló cigányok.** *Sárközi Ferenc* aradi huszár-örmester kocsin *Vig Józseffel* kirándult *Kisjenőre* szalmavásárlás céljából. Mikor innen visszatért, *Zimándufalu* határában, az országúton, a *Csapó-esárdától* nem messzi, egy cigánykaraván útját állotta. Kikarták rabolni. *Sárközi* örmester kardjával közéjük vágott, mire a cigányok forgópisztolyaikkal többször lövéseket tettek rá, de egyiksem találta el. Ezután elmenekültek. A csendőrség megindította a nyomozást az utonálló cigánykaraván kézrekerítésére.

— **A mondolaki csodalány.** Egy hét óta valóságos népvándorlás van a szomszédos *Mondolakra*. Nemesak a községekből, hanem *Arad* hölgyközönségéből is, akik az ottani „csodákat tevő” leányhoz járnak el imádkozni. Azt beszélik, hogy ez a fiatal, 22 éves *Káti Anna*, özvegy *Káti Ruca* lánya, abban a meggyőződésben él, hogy az ég küldöttje és olyan látományai vannak, amely az emberiséget van hivatva a vallásos érzelmekre serkenteni. A leány a múlt szombaton jelentette ki az anyjának, hogy ő előtte megjelent a *Szűz Mária* s megparancsolta neki, hogy az embereket serkentse imádkozásra. Azóta az emberek tömegesen keresték föl özvegy *Káti* leányát, aki kijelentette, hogy a *Szűz Mária* megengedi neki az apróbb ajándékok elfogadását is az imádságra való serkentés ellenében. A csendőrség ekkor gyanusnak találta a leány viselkedését és megtiltotta, hogy idegeneket fogadjon az anyja lakásán. Egyben jelentést tettek az aradi fősolgabírósnak is. Valószínűleg a napokban orvosok mennek ki a leány elméjének megvizsgálása végett.

— **Szerencsétlenül járt katonák.** *Bernből* táviratozzák, hogy *Mankhernében* egy leszákadtt hatalmas földréteg 10 katonát maga alá temetett. Két utász segítségére sietett a katonáknak, akik közül hat élve menekült meg, kettő meghalt, kettő súlyosan megsebesült.

— **Különös szöktetés.** *Puresa* szerelmi históriáról kapunk ma tudósítást *Csanádapalotáról*. *Vigh József* 17 éves asztalosinas szerelmes volt *Lakatos Anna* 16 éves szép leányba, aki viszonzta a fiu szerelmét. Minthogy azonban a fiu még nem házasodhatott meg, elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Revolverrel föbe akarta magát löni, de ebben a leány megakadályozta. Ezután közös elhatározással megszöktek a faluból. A hatóság most elrendelte a fiatal szerelmesek körözését.

— **Merénylet egy kis leány ellen.** *Aljas merényletet* követett el egy bestiális ember tegnap délután egy aradi kis leány ellen. Az öt éves leányka csütörtökön egy óra tájban bátyjával, *A. S.* 12 éves fiúval és annak egy barátjával kiment a családi erdőbe virágot szedni. Az erdő szélén megszólította őt *Gardián András* rovott multu napszámos:

— Gyere be kis lányom az erdőbe — mondta neki — ott szedünk gyöngyvirágot!

A lányka bement az erdőbe, ahol a napszámos megragadta, földre teperte és merényletet követelt el rajta. A leány otthon sirva panaszkodott, mire orvost hívtak, aki konstataulta a merényletet. Erre feljelentették az esetet a rendőrségnél, amely a személyleírás után ma letartóztatta a napszámost.

— **Öngyilkosságok.** *Balázs Mari* 19 éves cseléd ma délután *Aulich Lajos* utcai lakásán marólugott ivott. Könnyű sérülésével a kórházba vitték. A rendőrtisztviselőnek azt vallotta, hogy azért akart meghalni, mert kedvese hűtlen lett hozzá. — *Miklós Károly* aradi asztalos segéd *Part-u. 9. sz. a.* lakásán felakasztotta magát és meghalt. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— **Összeesett az éhségtől.** *Özvegy Czira Mihályné* 80 éves reformátuskovácsházai lakos ma délután hosszú koplalás miatt összeesett az igazságügyi palota előtt. Az öreg asszonyt a kórházba vitték.

— **Sirok és sirkertek kiűtetését** a legszebb kivitelben jutányos áron elvállalja *Scherhag Testvérek* kertészete *Orczy-utca 26. sz.* 1974

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 tüveg 60 fillér *Vojtek és Weiszal.* 171

TANÜGY.

(—) **Erettségi biztos.** Az aradi felső kereskedelmi iskola folyó évi erettség vizsgálatához *miniszteri biztosul* a kereskedelemügyi miniszter *Varjassy Lajos* dr. kereskedelmi és iparkamarai titkár nevezte ki.

(—) **Pedagógiai szövetség.** Az aradi tanügyi férfiak a pedagógiai szövetség megalakítása érdekében e hó 22-én, szombaton délután fél 6 órakor a városháza kis tanácstermében vezetőtanácsai értekezletet tartanak. A szervező-tanács értekezletének tárgyai: 1. Az alakuló előértekezleten felvett jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. 2. A június 5-én tartandó nagy tanácskozmány tárgyainak megállapítása és előkészítése. 3. Intézkedés a nagy tanácskozmányt követő közös vacsorára nézve. 4. A szabad pedagógiai szövetség otthonának kijelölése. 5. A szabad pedagógiai szövetség (gyermektanulmányi társaság) gondolatának népszerűsítése tárgyában teendő intézkedések. 6. Indítványok.

(—) **Tanulmányi kirándulás.** Az ujszentannai áll. polg. fiúiskola 19 növendéke *Szabó Béla* igazgató, *Molnár Odön* és *Palásti István* tanárok vezetésével 6 napi tanulmányúton voltak *Máramaroszigeten*, *Rónaszéken*, *Eperjesen*. Utba ejtvén *Kassát*, itt megnézték a domot, s. II. *Rákóczi Ferenc* nyugvóhelyét.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Kereskedők gyűlése.** Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerületének választmánya csütörtök délelőtt *Eles Armin* kerületi elnök vezetésével népes ülést tartott. Az *Omke* vasárnap, *Budapesten* tartandó országos gyűlésére a választmány *Eles Armin* elnök, *Tenner József* alelnök, *Adler Andor*, *Funkelstein József* és *Faragó Rezső* titkár küldte ki, akikhez a kerület más tagjai is csatlakoznak. Az aradi kerület beszámoló gyűlését június 6-ára tűzték ki s annak sorrendjére több ügyet vettek fel. Végül a június 1-én életbelépő *bornyilvántartás* ügyével foglalkoztak. *Varjassy Lajos* dr. és *Zima Tibor* kamarai titkárok, *Ransburg Sándor*, *Adler Andor* és *Bauer Károly* felszólalása után elhatározták, hogy ez ügyben újabb beadványt intéznek a tanácshoz, hogy az a törvényhatóságot rendkívüli közgyűlésre hívja össze a kötelező bornyilvántartás ellen való állásfoglalás céljából.

(*) **Az aradi nőtisztviselők egyesülete** e hó 23-án vasárnap délután 3 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében tartja első évi rendes közgyűlését. A tagok minél nagyobb számban való megjelenése kéri. Az elnökök.

(*) **Az aradvárosi társaság** ma tartja tenis- és teke-kert megnyitóját (*Széchenyi-utca 5. sz.*) Kezdeté délután 6 órakor. A vacsora kezdeté este 8 órakor.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Megvádolt tanítóné.** Az aradi járásbírósnál *Hercfeld Gyula* aradi lakos család miatt feljelentést adott be *Kovács Imréné* tanítóné ellen. *Kovácsné* elbivatta magához — a feljelentés szerint — *Hercfeldet*, akinek hatvan korona vételárban butorokat adott el. *Hercfeld* a butorokra két alkalommal 10 10 korona előleget adott. Amikor az egyezség szerint négy nappal később *Hercfeld* elment *Kovácsné* lakására, hogy a butorokat átvegye, ott mit sem talált. Csalás miatt feljelentette *Kovácsné*-t. Az eljárás folyamán kitűnt, hogy az eladott butorok eredetileg nem is képezték az asszony tulajdonát, hanem azokra az eladó *Kovácsnéval* szemben fenntartotta tulajdonjogát és így ő még a butorok eladására sem volt jogosult. Ugyancsak az eljárás folyamán

Kovácsné vissza is fizette Herofeldnek követelését, sőt 20 korona kártérítést is adott neki. A bíróság ennek dacára — hivatalból üldözendő bünteselekményről van szó — folytatja az eljárását.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Dacára annak, hogy már május hónap vége felé tartunk, az időjárás nemhogy inkább nyári jellegzetű lenne, de még határozottan tavaszinak sem mondható, mert a hűvös, szeles idő oly gyakori, mint ősz idején.

Az ideai termés elé — sajnos — ezidőszerint gyenge kilátással tekint a gazda és kérdés, hogy a jelenlegi állapoton javíthatnak-e majd a mostaniaknál kedvezőbb — nyári — napok.

A gabonaüzlet irányzata indokoltan, folytatólagosan szilárd, ugy a készáru, mint a határidő-üzlet árfolyamai erősen emelkedtek.

A mai piacon elkelt:

200 mm. buza	14.—14.80
300 mm. tengeri	7.00—7.10
Rozs	9.80—9.90
Zab	8.20—8.30
Arpa	8.00—8.10

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 21.

Szilárd. Kínálat gyenge, ralmok tartózkodók. 3 ezer métermáza 25—30 fillérral magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli záriat	2 órai záriat
Tengeri májusra	7.95—7.96	8.—8.01
Buza májusra	15.60—5.61	15.44—15.45
Buza 1909 októberre	13.17—13.18	13.30—13.31
Rozs októberre	10.36—10.37	10.50—10.51
Zab októberre	7.75—7.76	7.75—7.76

Zárul 5 órakor.

Utóközönség üzemtelen.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. május 22-én, szombat:

1. Milyen szakáll. Kacagtató. — 2. A boszu. Dráma. — 3. Medvevadászat Oroszországban. Természet után. — 4. A szelem. Dráma. — 5. Spirítusza betörés. Bohózat — 6. London. Természet után. — 7. A szép nizzai nő. Színes látványosság.

8. Soványító szanatórium.

Bohózat. Irta: Bisson. Párisi művészek előadásában.

Előadások délután 4 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Hétfőn és kedden este 8 órakor

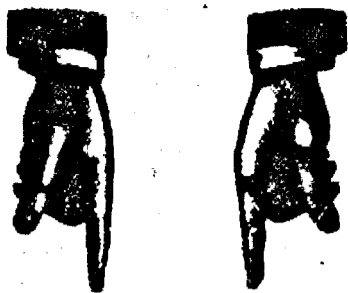
A francia forradalom.

3 felvonásban. Irta: Pekár Gyula. 188 színesen vetített és 12 mozgófényképpel.

NYILTTÉR.*

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Megnyílt

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő

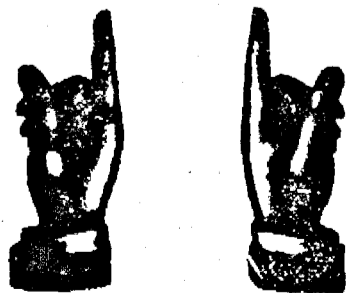
Andrássy-téri

főüzlete

Szabó Albert-ház (volt Singer Sándor helyiség.)

Fiók-üzlet

Weitzer János-utca

661

Új. Új! Új.

Ujítás.

Van szerencsém a m. t. közönség szives tudomására adni, hogy

80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram

kiegészítésül a mai napon

ujdonsági osztályt

létesítettem. Ez új osztályt olyképen fogom vezetni, hogy az eddigi szokástól eltérően, mely szerint kölcsönkönyvtáramba ujdonságokat csak 5—10 példányban soroltam be, ez ujítás létesítésével a mai naptól kezdve **minden ujdonságot 15—20 példányban** fogom ez új osztály révén az olvasó közönség rendelkezésére bocsátani. **Céлом, hogy ezáltal a legmesszebb menő igényeknek is eleget tehessek és megszüntessem azt a panaszt, mely szerint egyes ujdonságokra az olvasó közönségnek néha túl sokáig kellett várakoznia.**

Ez új osztály létesítésével lehetővé tettem azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mértékben fognak kielégítést nyerni, kik — saját könyvtáruk lévén — csupán ujdonságok olvasására szorítkoznak.

Egy további lényeges kedvezményes eljárást pedig ezzel kapcsolatban egyidejűleg azzal honosítottam meg, hogy az egy-két hónap múlva forgalomból kikerülő ujdonságokat, amelyeket ugyanis bekötetlen állapotban adok olvasásra, megvételre mélyen leszállított árában bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére. Így bárkinek módjában álland, könyvtárát a legújabb és legjeltebb, jó állapotú művekkel olcsón szaporítani.

Ugyanezen ujítást

zenemű-kölcsönző intézetemre is kiterjesztettem.

Ez új vállalatához a m. t. közönség szives pártfogását kéri, — kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő

ARADON, Andrássy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz-palota.)

Telefon szám 385.

Junius I-én
 életbe lép az új börtörvény!
Bornyilvántartási
 könyvek
 füzetek és nyomtatványok jutányos árban kaphatók
Pichler Sándor
 papiros, írószer és üzleti könyv raktárában
Arad, Szabadság-tér 1.
Telefon 308. SZ.

Salacz-utca 3.
bor, söresarnok
és étterem
május 16-án
megnyílik.
 Egy jókarban levő jég szekéreny azonnal megvételik.
 I ebéd 4 tál étel 30 kr.
 Abonnensek felvételnek. 1991

Helical-Premier
 kerékpárok elpusztíthatatlanok, elegánsak és olcsók.

 Arjegyzzék ingyen és bérmentve.
 Egyedüli elárúsító:
PREMIERWERKE, EGER I/B.

Városi és megyei telefon 250. sz.
Költözködők
figyelmébe!
 Éliás Lipót fia butorszállító cég szakavatott emberek alkalmazása és teljes jótállás mellett elvállal mindenféle költöztetéseket helyben és vidékre, nyitott és belül kárpított 6, 8, és 10 méter hosszúságú zárt butorszállító kocsival.
 Tisztelettel
ÉLIÁS LIPÓT FIA
 butorszállító
Arad, Petőfi-utca 4. sz.

Magyar kir. államvasutak

Nyári menetrend.

Érvényes 1909. évi május hó 1-től.

Arad-Budapest.							
Állomások	Szv. I-III.	Gyv. I. II.	Szv. I-III.	Gyv. I. II.	TVSZ. I-III.	Szv. I-III.	Gyv. I-III.
Arad	5:09	8:18	11:25	4:16	4:51	9:26	9:26
Szofronya	5:25		11:41		5:08	9:42	
Kurtics	5:37	8:36	11:55	4:35	5:25	10:04	
Lökösháza	5:52		12:10		5:44	10:21	
Bánhídi major	5:58		12:16		5:51		
Országút	6:02				5:56		
Kétegyháza	6:10	9:00	12:26	4:58	6:05	10:40	
Ujkigyós	6:11	9:01	12:34	4:59	6:23	10:58	
Békés-Csaba	6:24		12:47		6:41	11:16	
Békés-Földvár	6:35	9:19	12:59	5:17	6:51	11:28	
Mezőberény	6:43	9:22	1:29	5:20	7:11	11:40	
Gyoma	6:56		1:42	5:31	8:11	11:52	
Mezőtúr	6:57		1:44	5:32	8:11	11:52	
Pusztapó	7:07	9:41	1:54	5:39	8:21	12:01	
Pusztatenyő	7:31	10:01	2:18	5:59	8:41	12:21	
Szajol	7:36	10:06	2:25	6:04	8:46	12:27	
Szolnok	8:02	10:29	2:53	6:24	9:25	12:47	
Békés-Csaba	8:03	10:30	3:01	6:25	9:25	12:47	
Kigyós	8:27	10:44	3:21		9:35	12:57	
Kétegyháza	8:39		3:33		10:12	2:06	
Országút	8:52	11:00	3:47	6:55	10:24	2:18	
Bánhídi major	9:10	11:12	4:03		10:33	2:28	
Lökösháza	9:20	11:19	4:15		12:32	3:27	
Szofronya	9:44	11:35	4:38		1:22	3:27	
Szabadság-tér	9:49	11:37	4:43		1:39	3:27	
Arad	10:08		5:02		2	3	
Kétegyháza	10:27		5:17		2:15	3	
Ujkigyós	10:51	12:06	5:43		2:21	4	
Kétegyháza	11:08		5:56		3:15	4	
Ujkigyós	11:22	12:29	6:11		3:31	4	
Kétegyháza	11:37		6:26		3:45	5	
Ujkigyós	11:48		6:38		4:01	5	
Kétegyháza	11:53	12:47	6:41		4:11	5	
Ujkigyós	12:17		7:05		4:32	5	
Kétegyháza	12:23		7:12		4:45	5	
Budapest k. p. u.	12:30	1:15	7:25		5:00	6:00	

Budapest-Arad.							
Állomások	TV. SZ.	Gyv. I. II.	Szv. I-III.	Gyv. I. II.	Szv. I-III.	Gyv. I-III.	Szv. I-III.
Budapest kpu.	ind.		8:00	2	12:20	9:30	
Köbánya felső p. u.			8:10		12:36	9:40	
Rákus			8:17	2:12	12:37	9:50	
Maglód			8:44		1:14	10:16	
Gyömrő			8:52		1:22	10:24	
Mende			9:00		1:14	10:32	
Tápiószecső			9:11		1:22	10:38	
Tápiószecső			9:21		1:31	11:03	
Nagykátá			9:41	3:03	2:19	11:23	
Tápiószecső			9:58	3:16	2:43	11:43	
Tápiógyörgye			10:09		2:53	11:53	
Ujszász			10:24	3:33	3:10	12:08	
Szolnok			10:27	3:34	3:12	12:11	
Szajol			10:50	3:51	3:40	12:33	
Pusztapó			11:09	3:58	4:07	1:03	
Pusztatenyő			11:25	4:11	4:27	1:22	
Mezőtúr			11:37		4:40	1:41	
Gyoma			11:48	4:27	4:55	1:59	
Mezőberény			12:05	4:41	5:21	2:17	
Békés-Csaba			12:10	4:42	5:24	2:18	
Békés-Földvár			12:33	5:01	5:53	2:47	
Kigyós			12:40	5:02	6:00	2:51	
Kétegyháza			12:52	5:22	6:33	3:24	
Országút			1:13	5:30	6:41	3:31	
Bánhídi major			1:15	5:32	6:47	3:37	
Lökösháza			1:28	5:43	7:01	3:52	
Szofronya			2:05	5:53	7:29	4:22	
Szabadság-tér			2:17		7:42	4:35	
Arad			2:29	6:11	7:55	4:48	
Kétegyháza			2:34	6:12	7:57	4:50	
Országút			7:58		8:05		
Bánhídi major			8:03		8:11	5:10	
Lökösháza			8:13	2:51	8:17	5:19	
Kurtics			8:36	11:54	3:05	6:36	5:35
Szofronya			8:51		3:15	6:45	5:47
Arad			9:10	12:12	3:29	6:54	6:02

Arad-Tótvá.							
Állomások	Gyv.	Szv.	Szv.	Gyv.	Szv.	TVSZ.	Gyv.
Arad ind.	12:21	2:14	4:04	7:04	6:32	10:33	
Glogovác		2:26	4:15		6:43	10:41	
Csicsér		2:37	4:24		6:52	10:51	
Györök Méné		2:49	4:37		7:05	10:57	
O-Paulis		2:55					
Paulis		3:02	4:48		7:17	11:15	
Baraczká		3:07	4:53		7:22		
M. Rádna (6)	12:55	3:15	5:01	7:40	7:29	11:34	
M. Rádna (1)	12:55	3:25	5:09		7:34	11:39	
Milova-O.		3:38	5:24		7:38	11:38	
Konop		3:49	5:40		8:12	11:51	
Berzova		4:06	6:02	8:18	8:55	12:12	
Soborsin	1:50	4:48	6:55	8:28	9:20	12:25	
Zám		2:09	7:23	9:11	9:30	12:35	
Mar. Illye		2:35	8:11	9:21	9:50	12:45	
Deva		2:58	8:39	9:31	10:39	5:11	
Piski (6)	8:09	9:17	10:15	10:52	11:07	6:30	
Piski (1)	8:16	9:17	10:15	11:07	6:30		
Szászfáros		8:35	9:33	10:31	11:34	6:30	
Alvincz (6)	4:06	10:31	11:31	12:17	7:23		
Alvincz (1)	4:16	10:31	11:31	12:24	7:25		
Gy-fehérv.		4:27	10:31	11:31	12:37	7:41	
Püvös (1)	7:06	10:56	11:56	12:44	7:46		
Püvös (6)	7:26	11:23	12:23	1:10	8:21		

Tótvá-Arad.							
Állomások	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Vv.	Vv.
Tótvá ind.	3:33	3:36	3:50	2:00	3:19		
Gy-fehérv.	3:37	4:03	4:30	2:25	3:10		
Alvincz (6)	4:15	4:41	5:11	2:30	3:10		
Alvincz (1)	4:24	4:41	5:11	2:44	3:10		
Szászfáros	4:35	5:02	5:32	3:34	3:10		
Piski (6)	4:53	5:58	6:15	3:57	3:11		
Piski (1)	5:02	6:15	6:55	4:12	3:11		
Deva	5:15	6:29	1:09	4:27	3:11		
M. Illye (1)	5:15	7:11	1:39	5:10	3:11		
Zám	6:34	7:44	2:09	5:45	3:11		
Soborsin	4:15	6:17	2:33	6:18	3:11		
Berzova	5:05	8:58	2:51	6:25	3:11		
Konop	5:25	9:15	7:15	3:28	3:11		
Milova-O.	5:39	9:25	7:22	3:41	3:11		
M. Rádna (6)	5:55	9:37	3:24	3:57	3:11		
M. Rádna (1)	6:05	9:44	3:26	3:57	3:11		
Baraczká	6:14	9:52	7:35	3:28	3:11		
Paulis	6:21	10:10	7:33	3:37	3:11		
O-Paulis	6:28		7:33	3:41	3:11		
Györök Méné	6:38	10:14	8:16	3:56	3:11		
Csicsér	6:53		8:27	4:05	3:11		
Glogovác	7:08	10:38	8:38	4:23	3:11		
Arad	7:21	8:08	10:50	4:33	4:33		

Arad-Temesvár-Józsefváros.							
Állomások	Szv.	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.	Vv.	Szv.
Arad	6:15	12:17	4:48	7:09			
Uj-Arad	6:25	12:28	5:04	7:19			
Németh-Ságh	6:42	12:44	5:27	7:36			
Vinga	6:55	12:56	5:52	7:51			
Orczyfalva	7:06	1:07	6:18	8:06			
Merczifalva	7:16	1:17	6:33	8:16			
Szt.-András	7:27	1:28	7:01	8:26			
Temesvár-Jv.	7:44	1:45	7:28	8:41			

Temesvár-Józsefváros-Arad.							
Állomások	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.
Temesvár-Jv.	6:00	8:45	2:24	9:28			
Szt.-András	6:20	9:09	2:42	9:48			
Merczifalva	6:33	9:27	2:56	10:00			
Orczyfalva	6:44	9:42	3:08	10:10			
Vinga	6:58	10:05	3:17	10:21			
Németh-Ságh	7:11	10:23	3:30	10:33			
Uj-Arad	7:28	10:47	3:47	10:51			
Arad	7:39	11:00	3:56	11:00			

(Utánnomás nem díjazatik.)

APRO HIRDETESEK.

Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányú fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképezési lencsék bármely minőségben, s az összes fényképezési kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképezési cikkek gyári rak-tára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánatra ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Bérmaajándékul

r. kath. Imakönyvek, Hock János, Albay J. Tárkányi és egyéb jeles szerzőktől. Felnőttek és az ifjuság számára kaphatók: Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében. Főútlelet Andrassy-tér 16., fiókútlelet Weitzer János-utca. 173

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Szabadság-tér 10.

második emelet, két világos szoba garzon lakás, esetleg irodahelyiségnek kiadó. Bővebbet ugyanott. 2066

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 2104

Fiatál rövidáru segédek

főlvétetnek Kell Manó üzletében, Aradon. 2106

Zársalkodónő

fiatal, intelligens, kerestetik idős urnőhöz. Bővebbet Brunnernál, Szabadság-tér. 2094

Új zsebkiadású albumok!

Operet-album, Fráter műsor-dalai, Cabaret-dalok, Táncdarabok, Kuruc-dalok új zsebalaku kiadása, melyek a Fráter-féle nótáskönyv mintájára csupa elsőrendű zeneszámokból vannak összeállítva, kitűnő letétben, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izso könyvkereskedésében, Aradon. Vidékre 2 kor. beküldése ellenében bérmentve. 262

Kiadó

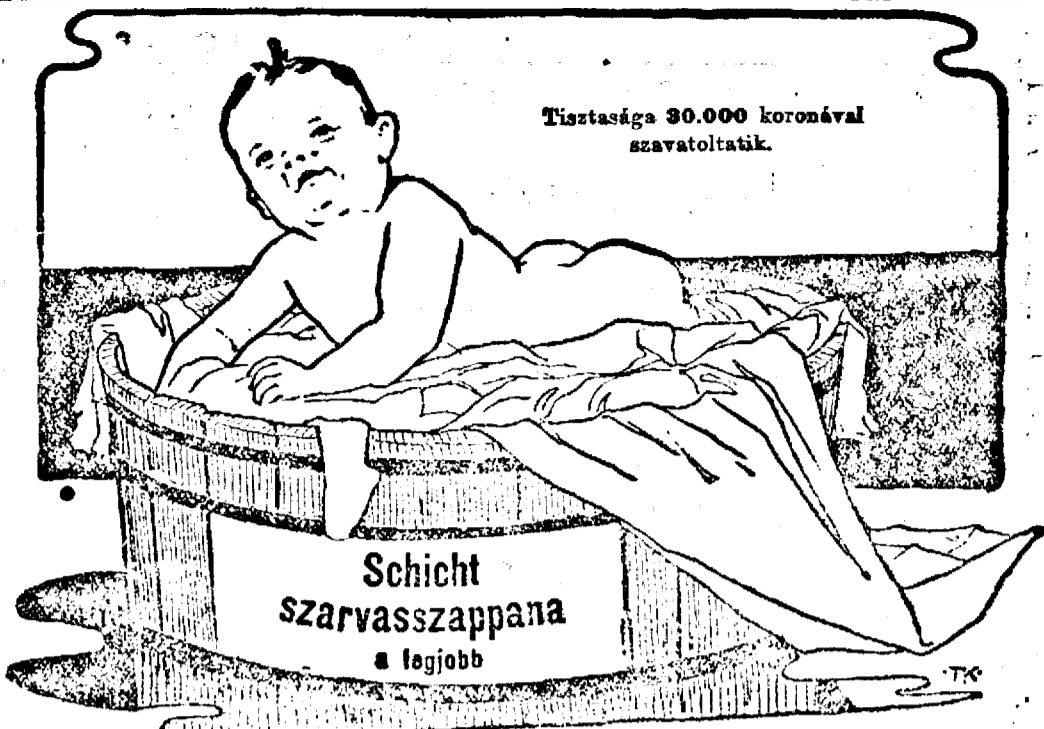
egy nagy saroküzlethelyiség (jelenleg Färber fűszerüzlet) 1910. május 1-től. Bővebbet Hunyadi-u. 1. háztulajdonosnénál. 2004

Fiatál segéd,

ki a vidéki vegyeskereskedés minden ágazatában kellő jártassággal bír és a román nyelvet beszéli, alkalmazást nyerhet. Ajánlatok fizetési igényekkel következő címre küldendők: Wittenberger Mór, Kovaszincz. 2116

Egy teljesen új

Puch-féle motorbicikli, kosárral, elköltözés miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2109

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

Schicht
szarvasszappana
a legjobb

Schicht SZARVASSZAPPA nevű szappánát rendkívül, kitűnő tulajdonságainál fogva előnyösen használhatjuk minden elgondolható mosási célra: személyes használatra, legfinomabb és durva, fehér és színes vászonneműek mosására, konyhaedények, bútorok, szőnyegek, háziállatok tisztítására stb. A legjobb kiválasztott anyagsanyagokból lesz előállítva.

5822 II.

Engelhardt-féle Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek részére 2095

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában kaphatók.

1472—1909. tkv. sz.

Együttes árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Első soproni serfőzde és malatagyár r. t. budapesti cég mint jelentkező, továbbá az Aradi polgári önszegélyező egyesület mint szövetkezet aradi cég és Kertay Józsefné szül. Sipka Mária seregélyesi lakos, mint ezuttal csatlakozóknak kimondott végrehajtatók javára 2400 kor., 190 kor és 240 kor. tőkekövetelések s járulékaik behajtása végett az aradi kir. törvényszék területén levő, Arad-pernyáva külvárosában fekvő, az aradi 4735. számú tjkvben A. + 2. sor, 2427/b. hrsz. alatt felvett Mihály-utcai 17/a számú ház és udvarra az árverést 3119 korona ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1909. évi június hó 9-ik napján d. u. 3 órakor az aradi igazságügyi palota földszint jobbra levő 48. számú helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár felerész, vagyis 1559 korona 50 filléren alól eladatni nem fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 311 K. 90 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Arad, 1909. évi február hó 15-én.

Aknyay,
kir. társzéki bíró.

Korcsma-üzlet átvétele!

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy Arad, Szabadság-tér 20., gróf Nádasdy-palotában levő

korcsma-üzletet

átvettem s saját vezetésem alatt tovább vezetem Kitűnő és tiszta ételek és italokról mindenkor gondoskodom. Szives pár fogást ker

Kravár Imre.

2114

14007/1909.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t. c. 39. §-a értelmében a folyó évi II. negyed adórészlet esedékességének határideje már lejárt, az adózók ezenel hirdetményileg is felhivatnak, hogy a folyó évi II. negyed adórészletet most már a kereskedelmi kamatok s esetleg intési díjjal együtt, nemkülönben már szintén esedékes ipartestületi díj, egyházi adó illeték, vizszabályozási költség, hadmentességi-díj, utadó és csatornázási költség tartozásaikat és munkás belegsegélypénztári hozzájárulásait azonnal fizessék be, mert ellenkező esetben a régió díj- és adótartozásaik azonnal, a f. évi II. negyed adórészlet pedig május hóban a késedelmi kamattal együtt végrehajtás útján s a végrehajtási díjak felszámítása mellett fognak benajtatni és pedig oly módon, hogy a II. negyed adórészletre nézve május hó 24-től kezdve a zálogolás fogs megejtetni s amennyiben ennek dacára az adó- és hadmentességi díj és egyéb hátralék járulékaival együtt a zálogolás foganatosításától számított 15 nap alatt nem törlesztetnék, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fog adatni.

Aradon, 1909. évi május hó 1-én.

A városi tanács

A világ legnagyobb csodája!

Csak néhány napig látható!

Kézből és arckifejezésből, kabalisztikus könyvekből képes barkinek a gondolatait megfejteni, azonkívül minden embernek nevét, életkorát megmondani, továbbá véleményét mondani szerelmi és családi viszonyokban ugyszintán bel- és külföldi utazásokra nevezve kereskedelmi és gazdasági ügyekben.

A világ

legkisebb embere.

A személy magában is rendkívüli látvány. — A termete csodálatraméltó s az egész családja kis természetű. — Működik reggel 8 órától egész nap a „Három király” szálloda 7. számú szobájában. Tisztelettel

OVITS E. EZIK,

a világ legkisebb embere. 2119

5205—1909. kh.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város rendőrkapitány-sága által hatóságilag közhírré tetetik a magy. kir. belügy-ministerium 19456—881. sz. intézkedéssel jóváhagyott gabonavásárlási szabályrendelet 3. §-a alapján, hogy azon gabona kereskedők, kik a gabona mérlegezését saját mérlegeiken szándékoznak eszközölni, az csak azon esetben engedtetik meg, ha az utolsó évben hitelesített, törvényes súlyokkal ellátott tízedes mérleggel bírnak; a mely tízedes mérlegben a kengyelek, a hitelesítési bélyeg megsértése nélkül az elekről levethetők, esetleg elmozdíthatók ne legyenek.

Ennél fogva felhívom az érdekelteket, hogy mérlegeiket f. évi május hó végéig annál inkább is hitelesítsék, mert ellenkező esetben a fentebb hivatkozott § értelmében az 1879. évi XL. t. c. 136. §-a alapján büntetetteti fognak.

Arad, 1909. évi április hó 18-án.

Sariot,
főkapitány.